

Jaarverslag 2024 en Uitvoeringsprogramma 2025

*Preventie, vergunningverlening,
toezicht en handhaving*

Inhoud

Samenvatting	5
1 Inleiding	8
2 Jaarverslag 2024	9
2.1 Preventie	9
2.1.1 Minder emissies van gewasbeschermingsmiddelen	9
2.1.2 Voorlichting aan grote initiatiefnemers	10
2.2 Vergunningverlening	11
2.2.1 Aantallen en tijdigheid	11
2.2.2 Beroep en hoger beroep	13
2.2.3 Projecten en thema's	15
2.3 Toezicht	16
2.3.1 Resultaten van het toezicht	16
2.3.2 Nadere toelichting toezicht binnen een aantal sectoren	19
2.3.3 Actiedagen	22
2.3.4 Schouw en groenprocedure	23
2.3.5 Fiscaal toezicht bedrijven en bronbemalingen	24
2.3.6 Luchtsurveillance	27
2.3.7 Innovaties	28
2.3.8 Calamiteiten	29
2.4 Bestuursrechtelijke handhaving	30
2.4.1 Overzicht	30
2.4.2 Landelijke Handhavingsstrategie Omgevingsrecht (LHSO)	31
2.4.3 Resultaten bestuursrechtelijke handhaving	33
2.5 Strafrechtelijke handhaving	34
2.5.1 Werkzaamheden	34
2.5.2 Resultaten strafrechtelijke handhaving	34
2.5.3 Wet politiegegevens (Wpg)	36

2.6	Bezwaar en beroep	36
2.7	Integrale thema's	38
2.7.1	Alle hens aan dek voor de KRW-doelen	38
2.7.2	Indirecte lozingen	39
2.7.3	Beregeningsbeleid	40
2.7.4	Bijdrage aan beleidsontwikkelingen	41
2.8	Kwaliteitscriteria	41
2.8.1	Kwaliteitscriteria VTH Waterbeheer	41
2.8.2	Procescriteria Omgevingsbesluit	42
2.8.3	Organisatie, mensen en middelen	43
2.9	Samenwerking met ketenpartners	44
2.9.1	Rijkswaterstaat	44
2.9.2	Waterschap Brabantse Delta	44
2.9.3	Waterschap De Dommel	44
2.9.4	Brabantse Omgevingsdiensten	45
2.9.5	Schone maaswaterketen	45
2.9.6	Gebiedsgericht Handhaven Mestfraude (GGH)	45
2.9.7	Samen Sterk in Brabant (SSIB)	46
3	UITVOERINGSPROGRAMMA 2025	47
3.1	Inleiding	47
3.2	Evaluatie en focuspunten 2025	47
3.3	Preventie	48
3.4	Vergunningen	48
3.4.1	Basistaken	48
3.4.2	Projecten en thema's	49
3.5	Toezicht	50
3.5.1	Beschikbare capaciteit	50
3.5.2	Toelichting risicoprioritering	51
3.5.3	Het uitvoeringsprogramma voor toezicht	52
3.6	Handhaving	52

Bijlagen:

- I. Instrumentarium
- II. Systeembeschrijving en risicoprioritering toezicht 2025
- III. Uitvoeringsprogramma toezicht 2025
- IV. Jaarverslag Gebieds Gericht Handhaven (GGH) mestregelgeving in de Peel
- V. Jaarverslag Samen Sterk in Brabant (SSIB)

Colofon:*Organisatie*

Waterschap Aa en Maas

Postbus 5049

5201 GA 's-Hertogenbosch

Tel: 088-17 88 000

E-mail: info@aaenmaas.nl

Opdrachtgevers:

- Hans van Bijnen, Afdeling Planadvies en Vergunningverlening a.i.
- John Kapteijns, Afdeling Handhaving en Crisisbeheersing a.i.

Besluitvorming:

Vastgesteld door het dagelijks bestuur van waterschap Aa en Maas op 28 januari 2025

Samenvatting

Vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH) zijn instrumenten die het waterschap in kan zetten om haar doelstellingen zoals beschreven in het waterbeheerplan te bereiken. In voorliggend rapport wordt verslag gedaan over de inzet van deze instrumenten in 2024 en wordt aangegeven aan welke onderdelen (extra) aandacht wordt gegeven in 2025.

Het eerste jaar onder de Omgevingswet

Na jaren van uitstel is op 1 januari 2024 de Omgevingswet in werking getreden. Zowel ingelanden als vergunningverleners en toezichthouders moesten wennen aan de nieuwe situatie, maar de overgang verliep over het algemeen soepel zonder grote problemen. Landelijk zijn er echter signalen dat het aanvragen van vergunningen lastiger is geworden, wat kan leiden tot minder kwalitatieve of onvolledige aanvragen. Vanwege de complexiteit van de aanvragen heeft dit met name voor Vergunning voor Eigen Dienst (de vervanger van het projectbesluit) geleid tot meer afstemming om correcte aanvragen te krijgen.

Voor het bereiken van KRW-doelen zijn gerichte VTH-acties uitgevoerd

Binnen waterschap Aa en Maas wordt gewerkt aan een uitvoeringsprogramma om integraal en versterkt in te zetten op maatregelen om de doelen uit de Kader Richtlijn Water (KRW) zo veel als mogelijk te halen. Ook voor VTH wordt uitgewerkt waar dit extra kan worden ingezet. Vooruitlopend hierop zijn in 2024 reeds de volgende acties uitgevoerd:

- 7 vergunningen voor directe lozingen zijn geactualiseerd, zodat de voorwaarden voor deze lozingen zijn gebaseerd op de meest actuele inzichten. De verwachting is dat deze in 2025 daadwerkelijk de huidige vergunning gaan vervangen, in afstemming met de betreffende ondernemers;
- 19 vergunningen voor directe lozingen zijn al lange tijd niet actief. Er zijn voorbereidingen getroffen en gesprekken gaande met deze vergunninghouders om deze lozingsvergunningen in te trekken;
- Om ook de resterende 32 vergunningen voor directe lozingen te actualiseren is een prioritering gemaakt en is ingezet op extra capaciteit om dit uiterlijk in 2027 afgerond te hebben;
- Bij 8 lozende bedrijven is naast de vergunning parameters door toezicht gecontroleerd of geen andere ongewenste stoffen worden geloosd. Bij 1 bedrijf bleek dit het geval en lopen nu gesprekken om dit te verminderen en in de vergunning hiervoor voorwaarden te stellen;
- Bij 2 terreinen van defensie is door toezicht onderzocht of er lozing van PFAS houdend water plaatsvindt. Dit blijkt het geval. Er is afstemming met defensie en mede bevoegd gezagen om deze lozingen te verminderen;
- Er is gewerkt aan een beleidslijn om beter te kunnen toezien en handhaven bij wasplaatsen, waar gewasbeschermingsmiddelen vrij kunnen komen. Nu is handhaving alleen mogelijk bij heterdaad waarneming van een overtreding (kleine pakkans). De inzet is om ook achteraf (via monsternamen) te kunnen bepalen of de regels zijn nageleefd. Het streven is dat deze beleidslijn in het eerste kwartaal van 2025 bestuurlijk kan worden behandeld.

Bovenstaande acties zorgen voor goede en actuele voorschriften voor lozingen en adequaat toezicht daarop.

Er is integraal toezicht uitgevoerd op nood-trayvelden

De teelt van aardbeienplanten beslaat een groot areaal in ons beheergebied. Enerzijds zien we goed ingerichte velden, met hergebruik van het beregeningswater. Anderzijds zien we ook zogenaamde noodtrayvelden. Op deze velden is het niet mogelijk het beregeningswater (met nutriënten en gewasbeschermingsmiddelen) op te vangen en her te gebruiken. We treden handhavend op als we constateren dat dit water afstroomt naar het oppervlaktewater.

Omdat we als waterschap niet bevoegd zijn voor alle relevante regelgeving, hebben we contact gezocht met de omgevingsdiensten. In 2024 is gezamenlijk toezicht uitgevoerd, met als inzet de belasting van de bodem en het grondwater met nutriënten en gewasbeschermingsmiddelen te beperken. Dit is uiteindelijk ook van belang voor een goede waterkwaliteit. Dit toezicht heeft geleid tot handhavingsbrieven, die erop sturen dat deze velden aan alle betreffende regelgeving gaan voldoen.

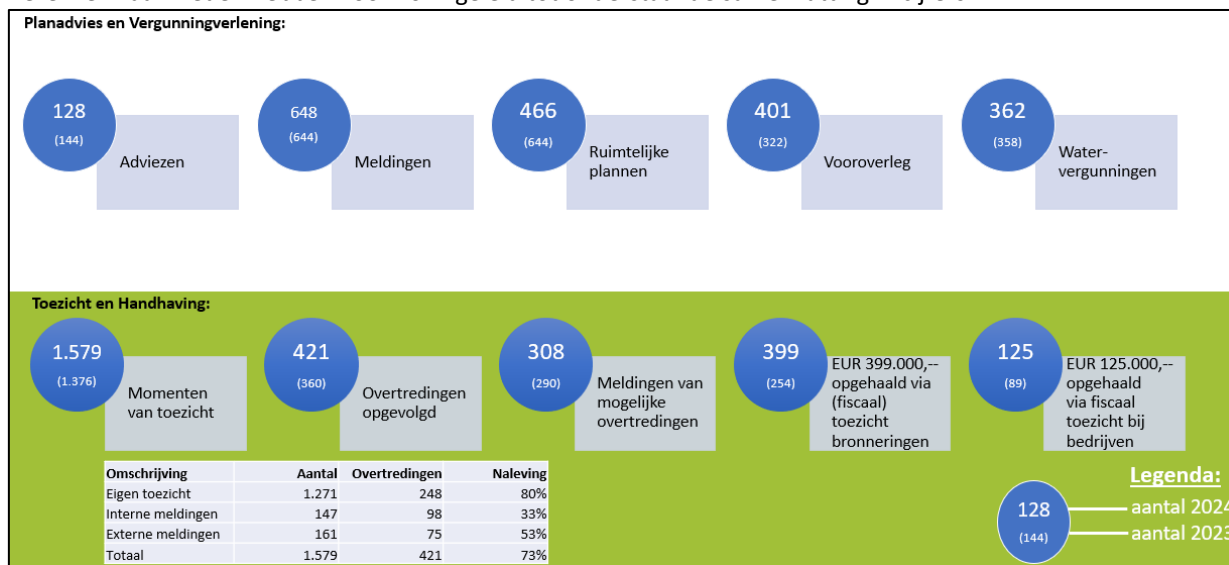
Afbeelding 1:
Afstroming van noodtray veld

Er is opvolging gegeven aan de ambities zoals vastgelegd in het beleidsplan VTH

Volgens het beleidsplan VTH:

- handelen we meldingen, vergunningen & adviezen zoveel mogelijk binnen de servicetermijnen af;
- werken we aan het actualiseren van vergunningen;
- voeren het toezicht uit volgens het door het bestuur vastgestelde uitvoeringsprogramma;
- geven we alle overtredingen passend opvolging. Dit doen we volgens de Landelijke Handhavings Strategie Omgevingsrecht (LHSO);
- geven we alle meldingen van mogelijke overtredingen opvolging / een controle bezoek.

Deze werkzaamheden hebben voor 2024 geleid tot onderstaande samenvatting in cijfers:

Afbeelding 2: Overzicht in cijfers

De workload voor vergunningverlening was globaal gezien gelijk aan 2023. Voor toezicht en handhaving was in 2024 sprake van meer momenten van toezicht en hogere opbrengsten vanuit fiscaal toezicht (bronneringen en fiscaal toezicht bij bedrijven). Deze resultaten zijn in dit verslag nader toegelicht.

Focuspunten 2025

Vanuit ontwikkelingen en beelden over 2024 wordt voor 2025 ingezet op:

- De acties die zijn ingezet ten bate van de realisatie van KRW doelen zetten we door. Het gaat dan concreet om:
  - Het actualiseren van vergunningen en het intrekken van niet in gebruik zijnde vergunningen;
  - Het inzetten van toezicht op stoffen en/of gebieden waar dat nodig is omdat doelen nog niet worden gehaald (gebiedsgericht toezicht);
  - Bij lozingsactiviteiten breder controleren dan alleen de vergunde parameters: het blijkt dat soms ook niet vergunde stoffen worden geloosd;
  - Het meedenken op welke punten beleidsrijke aanpassingen in de waterschapsverordening kunnen helpen voor beter toezicht.
- We zetten in op versterkte samenwerking met gemeenten en omgevingsdiensten voor meer zicht en grip op indirecte lozingen. Het gaat dan concreet om:
  - Gemeenten zowel ambtelijk als bestuurlijk meenemen in hun verantwoordelijkheden op het gebied van de KRW. Hiervoor is bestuurlijke ondersteuning noodzakelijk;
  - Doorgaan met het ondersteunen voor het actualiseren van vergunningen voor indirecte lozingen;
  - Het uitvoeren van gezamenlijk toezicht op indirecte lozingen, gericht op stoffen en locaties waar dat voor het waterschap van belang is;
  - Het vaststellen van de samenwerkingsafspraken die Brabant breed zijn gemaakt.
- We controleren of de handhaving die in 2024 op noodtrayvelden heeft plaatsgevonden effectief is geweest. De betreffende locaties waar niet goed ingerichte velden lagen, worden in 2025 wederom gecontroleerd.
- En daarnaast geven we invulling aan de ambities zoals vastgelegd in ons beleidsplan:
  - We handelen meldingen, vergunningen & adviezen zoveel mogelijk binnen de servicetermijnen af;
  - We voeren het toezicht uit volgens vastgestelde uitvoeringsprogramma;
  - We geven we alle overtredingen passend opvolging. Dit doen we volgens de Landelijke Handhavings Strategie Omgevingsrecht (LHSO);
  - We geven alle meldingen van mogelijke overtredingen opvolging / een controle bezoek.

Afbeelding 3: Toezicht vanaf het water

1 Inleiding

Preventie, vergunningverlening, toezicht en handhaving (PVTH) zijn instrumenten die het waterschap in kan zetten om haar doelstellingen zoals beschreven in het waterbeheerplan te bereiken. In voorliggende rapportage wordt verslag gedaan van de uitgevoerde activiteiten op de gebieden van PVTH over het jaar 2024. Ook wordt in deze rapportage vooruitgekeken en beschrijft het de onderwerpen die in 2025 aandacht krijgen op deze gebieden.

Het jaarverslag en het uitvoeringsprogramma zijn opgesteld om het Dagelijks Bestuur, het Algemeen Bestuur en de provincie Noord-Brabant (als onze toezichthouder) een beeld te geven over de uitgevoerde activiteiten, trends die worden waargenomen en onderwerpen waar we verbetermogelijkheden zien. Ook voor onze ingelanden maken we op deze manier onze activiteiten inzichtelijk. Kortom, één document om inzicht te geven in de 'Big 8' beleidscyclus (afbeelding 3). Dit overzicht geven we aan de hand van de onderstaande indeling:

Deel I Jaarverslag 2024

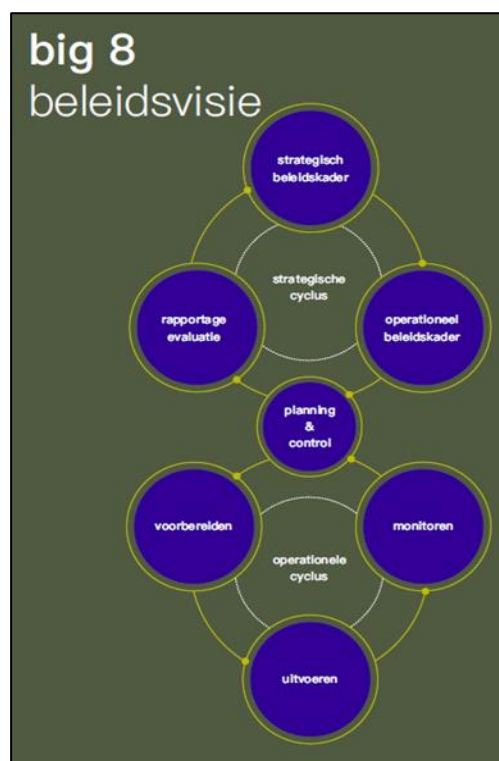
De verslaglegging over 2024 van de activiteiten van PVTH – oftewel de controle (check) van het geprogrammeerde (do) gebeurt in deel II. In dit deel wordt ingegaan op de resultaten vanuit de doelstellingen uit het Uitvoeringsprogramma 2024 voor zowel preventie, vergunningverlening, toezicht en handhaving. Het hoofdstuk wordt afgesloten met conclusies en aanbevelingen voor 2025 (act).

Deel II Uitvoeringsprogramma 2025

In dit deel wordt onze programmering voor 2025 uiteengezet, oftewel het plan-onderdeel. Er wordt ingegaan op de inzet vanuit VPTH, welke keuzes worden gemaakt en waarom. Waar mogelijk worden de aandachtspunten die volgen uit deel II meegenomen om zo ons werk in 2025 verder te verbeteren.

Instrumentarium

In bijlage I is toegelicht welke instrumenten beschikbaar zijn en hoe deze worden ingezet.

Afbeelding 4: Big 8 Beleidscyclus

2 Jaarverslag 2024

2.1 Preventie

We zijn graag in gesprek met onze ingelanden over hun wensen, activiteiten en belangen. Het biedt ons de mogelijkheid om beleid en regels onder de aandacht te brengen en deze toe te lichten. Tegelijk horen we wat er speelt en wat onze ingelanden bezighoudt. Via gerichte voorlichting en communicatie werken we vervolgens aan preventief toezicht, met als doel het *voorkómen* van overtredingen.

Bezoeken voor toezicht zijn ook belangrijke momenten voor preventie

Bij alle controle bezoeken (toezicht) wordt ook het doel van de regels toegelicht en worden vragen beantwoord. Deze interactie draagt bij aan het voorkomen van overtredingen in de toekomst. We nemen daarom bewust de tijd voor vragen en leggen bij overtredingen goed uit waarom de betreffende regelgeving belangrijk is.

Naast voornoemde preventie tijdens controle bezoeken, is in 2024 extra aandacht besteed aan de volgende onderwerpen.

2.1.1 Minder emissies van gewasbeschermingsmiddelen

Er wordt samengewerkt binnen het project Schoon Water voor Brabant, samen met de Provincie Noord Brabant, Brabant Water, de Brabantse waterschappen en ZLTO, met als doelen:

- In de 101 grondwaterbeschermingsgebieden vindt op minimaal 80% van het landbouwareaal begeleiding plaats t.a.v. gewasbeschermingsmiddelen (GBM)-gebruik;
- Er ligt een actueel handelingsperspectief voor deelnemende agrariërs t.a.v. duurzaam GBM-gebruik, niet alleen t.b.v. de aanpak binnen grondwaterbeschermingsgebieden, maar ook voor daarbuiten;
- Er is een helpdesk ingericht waar boeren met adviesvragen terecht kunnen rond GBM-gebruik;
- De buitenwereld is via diverse communicatiekanalen bekend met de noodzaak tot duurzaam GBM-gebruik.

In 2024 is op meerdere manieren gewerkt aan voorlichting bij zogenaamde “grote spelers”. Medewerkers van het waterschap hebben adviesgesprekken gevoerd met ondernemers gericht op het juiste gebruik en zo min mogelijk emissie naar het oppervlaktewater en de riolering. Op het gebruik en de emissies van gewasbeschermingsmiddelen is de afgelopen periode veelvuldig ingezet op adviesgesprekken en voorlichting, mede ondersteund door monsternames en analyse op gewasbeschermingsmiddelen.

Om te beoordelen of deze gesprekken effectief zijn geweest wordt dit de komende jaren gecontroleerd via toezicht. Hiervoor is in 2024 gewerkt aan een beleidslijn om beter te kunnen toezien en handhaven bij wasplaatsen, waar gewasbeschermingsmiddelen vrij kunnen komen. Toezicht op de landelijke regelgeving is onvoldoende effectief: handhaving is alleen mogelijk bij heterdaad waarneming van een overtreding (kleine pakkans). De inzet is om ook achteraf (via monstername) te kunnen bepalen of de regels zijn nageleefd. Het streven is dat deze beleidslijn in het eerste kwartaal van 2025 bestuurlijk kan worden behandeld.

2.1.2 Voorlichting aan grote initiatiefnemers

Tijdens diverse bijeenkomsten zijn doelgroepen meegenomen in de wereld van het waterschap. Er zijn presentaties gehouden voor Cumula, het Nederlands Agrarisch Jongeren Kontakt en bronneringsbedrijven. Tijdens deze presentaties zijn de betreffende regels toegelicht en de (KRW)-opgaven waar het waterschap voor staat toegelicht. Deze bijeenkomsten zorgen ervoor dat de regels beter bekend worden. Ook ontstaat draagvlak, omdat kan worden toegelicht waar de regels toe dienen.

Afbeelding 5: Goed ingerichte teeltvrije zone langs watergang

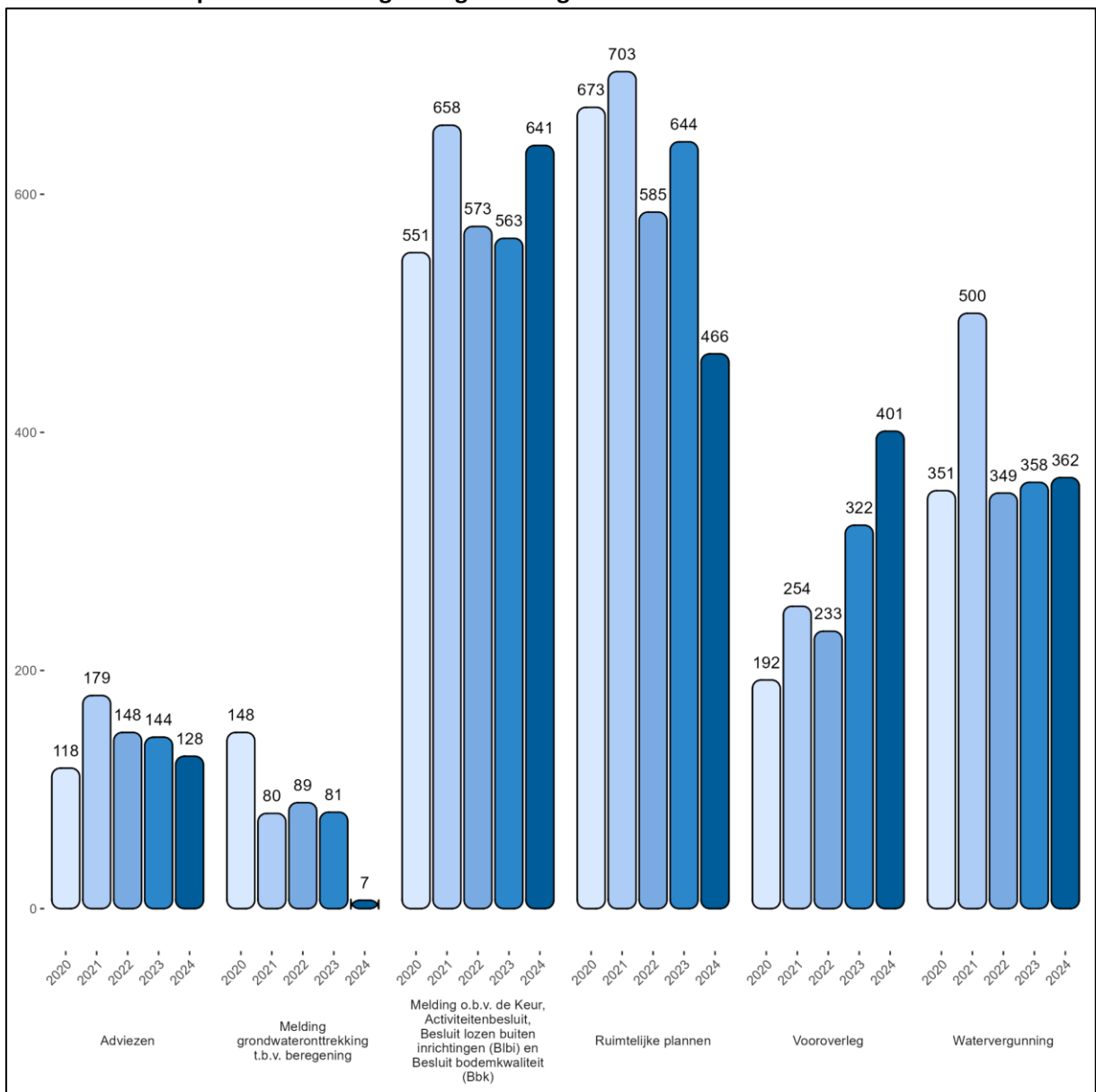
2.2 Vergunningverlening

2.2.1 Aantallen en tijdigheid

Aantallen

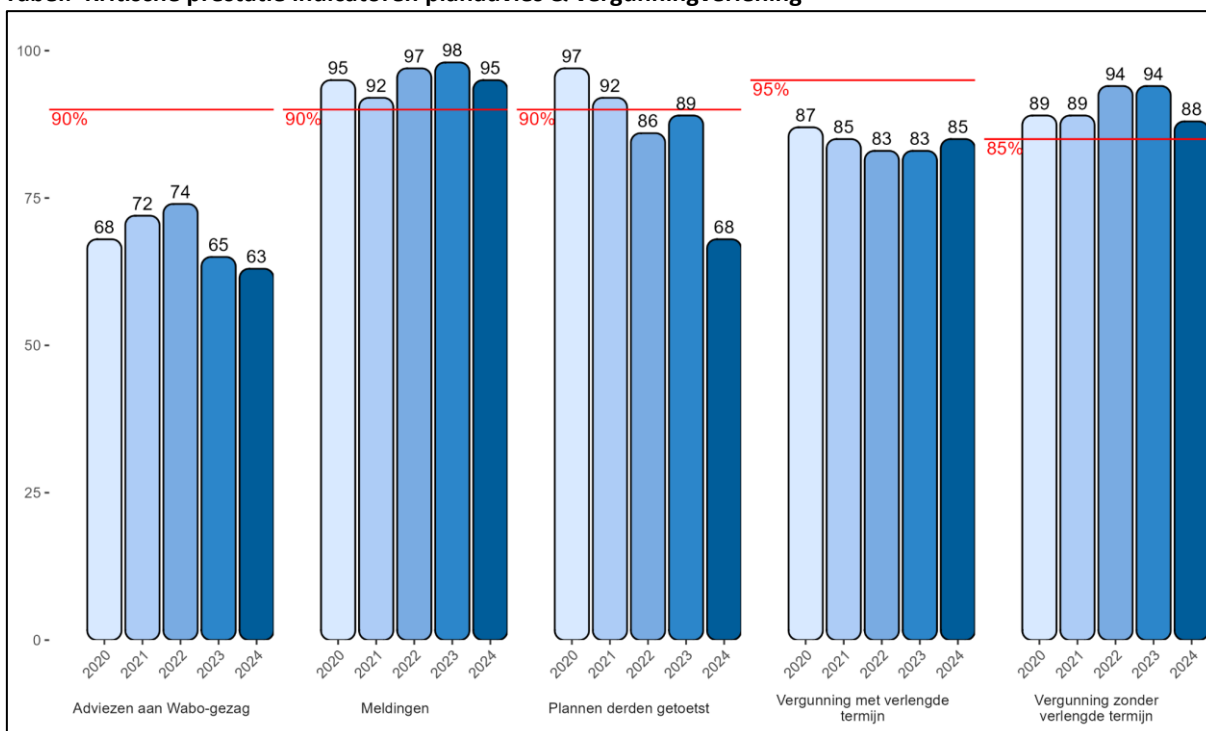
Al meerdere jaren is een stijgende lijn te zien in zowel het aantal ontvangen als afgehandelde producten. In 2021 werd er een piek bereikt voor alle producten, waarna het aantal iets afnam, maar de trend blijft stijgend. In 2024 zijn er opnieuw meer zaken behandeld dan het jaar ervoor. Enkel de beoordeling van ruimtelijke plannen is afgenomen maar dit is verklaarbaar door de invoering van de (nieuwe) Omgevingswet per 1 januari 2024. In de onderstaande tabel staan de geleverde producten van 2020 tot en met 2024. Net als in voorgaande jaren zijn de cijfers voor de uitvoering van het beregeningsbeleid apart vermeld.

Tabel: Producten planadvies & vergunningverlening

Tabel: 'Kritische prestatie indicatoren planadvies & vergunningverlening'

Tijdigheid van producten

In 2024 is opnieuw ingezet op de tijdige levering van de producten. Dit is niet alleen vanwege de wettelijke verplichting op bepaalde producten, maar ook vanuit het oogpunt van goede dienstverlening. Voor vergunningaanvragen geldt een wettelijke beslistermijn van acht weken, die met zes weken kan worden verlengd bij complexe aanvragen. Voor de behandeling van meldingen, het geven van adviezen in het kader van de Omgevingswet en het adviseren over ruimtelijke plannen door middel van de 'weging van het waterbelang' geldt geen wettelijke beslistermijn. Hiervoor hebben we onszelf een servicetermijn van vier weken opgelegd.

Adviezen aan andere overheden

Het aantal adviezen dat wij verstrekken in het kader van de Omgevingswet aan andere overheden is vrijwel gelijk gebleven ten opzichte van voorgaande jaren. Voorheen werden deze adviezen Wabo-adviezen genoemd, maar met het opgaan van de Wabo in de Omgevingswet is deze term vervallen. De inhoudelijke beoordeling bij deze adviezen blijft hetzelfde aangezien de regels nu zijn opgenomen in de Omgevingswet. Het percentage tijdig afgegeven adviezen met betrekking tot de Omgevingswet ligt opnieuw lager dan in voorgaande jaren en voldoet nog niet aan de KPI. Termijnoverschrijdingen komen vooral voor bij complexere zaken, waar waterkwaliteit een rol speelt. Daarnaast dient te worden opgemerkt dat gemeenten onder grote druk stonden om plannen vóór 1 januari 2024 in procedure te brengen, vanwege de inwerkingtreding van de Omgevingswet. We streven er uiteraard naar om het percentage tijdig afgegeven adviezen in 2025 te verbeteren.

Vergunningen reguliere procedure

De wettelijke beslistermijn voor vergunningen met een reguliere procedure is acht weken. Het percentage vergunningen dat binnen deze termijn is afgehandeld zonder verdaging van de beslistermijn, is met 88% opnieuw boven de KPI van 85%. We zijn tevreden over dit resultaat omdat het blijkt geeft van een goede dienstverlening richting aanvragers maar we streven ernaar om dit percentage in 2025 te verhogen.

Verlengde termijn

Dit jaar zijn er procentueel meer zaken met een verlengde beslistermijn binnen 16 weken afgehandeld, namelijk 85%. Dit betreft vaak complexe dossiers met innovatieve ideeën waarvoor nog geen bestaand kader is. Er is dan veel (interne) afstemming nodig om tot zorgvuldige besluitvorming te komen. Uiteraard blijft dit

een aandachtspunt en proberen we het aantal zaken buiten de termijn zo laag mogelijk te houden, bijvoorbeeld door meer vooroverleg te voeren. Dit zorgt ervoor dat we als waterschap al een inhoudelijk standpunt hebben ingenomen op het moment dat een vergunning wordt aangevraagd. Naast dat in 2024 het vooroverleg ten opzichte van 2023 met 32% toegenomen, is het aantal zaken met verlengde termijn, die binnen die verlening zijn afgehandeld, ook gestegen. Meer nadruk leggen op vooroverleg lijkt hier dus een positief effect te hebben. Vanzelfsprekend blijven we hier in 2025 mee doorgaan.

Ruimtelijke plannen

In het kader van 'weging van het waterbelang' wordt er over ruimtelijke plannen geadviseerd, voornamelijk bestemmings- en omgevingsplannen. Hiervoor geldt geen wettelijke termijn, maar er wordt een servicetermijn van vier weken gehanteerd. Met betrekking tot ontwerpplannen geldt wel een wettelijke termijn van zes weken. Als een ontwerpplan onvoldoende rekening houdt met ruimtelijke waterbelangen, wordt er een zienswijze ingediend. Dit jaar hebben we 25 zienswijzen ingediend. Vanwege een piek in de te beoordelen ontwerpplannen was de officiële termijn van zes weken afgelopen jaar niet altijd haalbaar. Een gedeelte van de zienswijze is daarom pro-forma ingediend om in overleg met gemeenten meer tijd te krijgen voor een gedegen onderbouwing en advies.

Zoals eerder beschreven, heeft de druk van de inwerkingtreding van de Omgevingswet geleid tot een toename van het aantal plannen dat in het eerste half jaar is afgehandeld. Dit omvat ook plannen die vóór 1 januari 2024 in procedure zijn gebracht om onder het oude recht te vallen. Bij veel van deze plannen is het waterschap onvoldoende betrokken in de voorfase, wat heeft geresulteerd in kwalitatief mindere plannen waarbij waterbelangen vaker onvoldoende waren geborgd. In combinatie met een flinke piek aan te beoordelen plannen kostte het meer tijd om deze plannen te beoordelen. Door de piekperiode van eind 2023, begin 2024 is bij 68% van de plannen tijdig geadviseerd, wat ruim onder de KPI van 90% ligt. Ruim 85% van de plannen waarbij niet tijdig is geadviseerd komt voort uit de piekperiode.

Subsidieregeling

In 2024 hebben we wederom 428.000 EUR beschikbaar gesteld voor afkoppel-acties, waterconservering en groene daken bij particulieren. Tevens is de online campagne om de subsidieregeling onder de aandacht te brengen voortgezet. Met gemeenten wordt toegewerkt naar een meer klimaat robuust bebouwd gebied. Hierin wordt hemelwater zoveel mogelijk vastgehouden en geïnfiltrerd: 'de stad als spons'. Er is echter een lichte terugloop in de aanvragen. Er zijn namelijk 304 subsidieaanvragen gedaan voor klimaatbestendige initiatieven, vorig jaar waren ongeveer 50 aanvragen meer. Ook is er een terugloop in het aangevraagde budget, we hebben voor rond 12.000 EUR minder aan aanvragen ontvangen.

Dat betekent buiten vooral een daling in de aanleg van groen dak (-10%). Het afgekoppeld dakoppervlak is daarentegen licht gestegen (+2%). Geen van de aanvragen is afgewezen, wel zijn er 14 aanvragen ingetrokken. Deze tellen uiteraard niet mee in de bovengenoemde statistieken.

2.2.2 Beroep en hoger beroep

Bezwaar en informele aanpak

Het waterschap is op grond van de Algemene wet bestuursrecht verplicht om op een aanvraag of verzoek een besluit te nemen. Belanghebbenden kunnen tegen deze besluiten rechtsmiddelen inzetten, zoals een bezwaarschrift, beroep of hoger beroep. Een belanghebbende bij een vergunningaanvraag is in elk geval de aanvrager zelf, maar ook omwonenden, verenigingen of stichtingen kunnen als belanghebbende worden aangemerkt. Wanneer het waterschap een bezwaarschrift ontvangt, probeert het in overleg met de bezwaarmaker tot een oplossing te komen. Dit wordt de informele procedure genoemd.

Het doel hiervan is om de bezwaren van de bezwaarmaker weg te nemen en zo een lange juridische procedure te voorkomen door het bezwaar in te trekken. Dit lukt echter niet altijd, waardoor in sommige gevallen alsnog het formele juridische traject wordt doorlopen. Dit begint met de behandeling van het bezwaarschrift, gevolgd door eventueel beroep bij de rechtbank en uiteindelijk hoger beroep bij de afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State.

Cijfers

Als we kijken naar het aantal behandelde procedures, dan zien we dat er een stijging van 93% is ten opzichte van 2023. Hierbij is de kanttekening dat in één bezwaarschriftprocedure tegen een watervergunning een vijftal bezwaren zijn ingediend en dat tegen een wijziging van een omgevingsvergunning zes bezwaarschriften zijn binnengekomen. Net als in 2023 blijven de doorlooptijden bij zowel de rechtbank als de Raad van State lang. Er verstrijkt veel tijd voordat een zittingsdatum wordt ingepland na het indienen van een beroep. Bovendien laat de uitspraak vaak langer dan zes weken op zich wachten.

Een groot gedeelte van de bezwaarschriftprocedures is nog niet afgerond maar in verhouding tot voorgaande jaren zijn meer bezwaarschriften niet-ontvankelijk verklaard vanwege te late indiening. Tevens zijn er meer bezwaarschriften ingetrokken na afloop van de informele procedure in vergelijking met 2023. Hier is geen duidelijke verklaring voor, maar het lijkt deels samen te hangen met het feit dat er dit jaar aanzienlijk meer bezwaarschriften zijn ingediend.

In onderstaande tabel is een overzicht weergegeven van het totaal aantal bezwaar- en beroepszaken van 2024. Daarnaast zijn de cijfers vanaf 2020 opgenomen, zodat een vergelijking kan worden gemaakt ten opzichte van dit jaar.

	Resultaat						Totaal
	In Behandeling	Gegrond	Ongegrond	Ingetrokken	Niet- Ontvankelijk	Doorgezonden	
Bezwaar							
2020	3	0	1	3	0	1	8
2021	1	0	10	1	0	0	12
2022	5	1	2	7	0	0	15
2023	2	1	3	2	2	0	10
2024	12	0	2	5	5	0	24
Beroep							
2020	1	0	0	1	0	0	2
2021	1	1	3	0	0	0	5
2022	1	0	3	2	0	0	6
2023	3	0	1	0	0	0	4
2024	0	1	1	0	1	0	3
Hoger beroep							
2020	0	0	0	0	0	0	0
2021	1	0	0	0	0	0	1
2022	0	0	1	0	0	0	1
2023	1	0	0	0	0	0	1
2024	2	0	0	0	0	0	2

2.2.3 Projecten en thema's

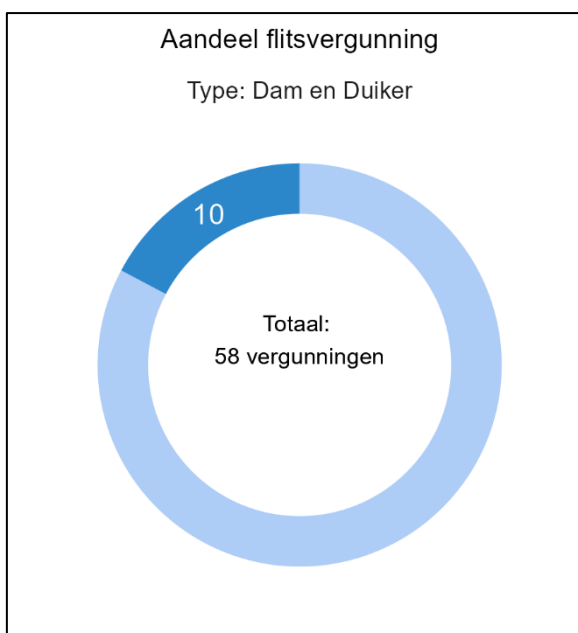
In het Uitvoeringsprogramma 2024 is een aantal thema's en projecten omschreven waar we, naast de uitvoering van het primaire proces, mee aan de slag zijn gegaan. In deze paragraaf rapporteren we over de voortgang en eventueel resultaten van deze projecten en thema's.

Omgevingswet

De Omgevingswet regelt onder andere de vergunningverlening, het toezicht en de handhaving voor activiteiten die invloed hebben op de waterkwaliteit en waterkwantiteit. Voorheen werden deze onderwerpen onder het oude recht met name geregeld in de Waterwet. Dit betekende ook dat waar voorheen vaak werd gekozen voor het projectbesluit, dit nu is geïntegreerd in het proces van Vergunning Eigen Dienst. De uitvoering van de Omgevingswet wordt ondersteund door het Digitaal Stelsel Omgevingswet, dat is ingericht met onze werkingsgebieden en bijbehorende regelgeving waardoor aanvragers snel inzicht krijgen in wat is toegestaan in de fysieke leefomgeving.

Vergunning in vijf dagen ofwel de flitsvergunning

Het proces van de flitsvergunning lijkt in 2024 zijn (eerste) vruchten te hebben afgeworpen. Eerst is er op basis van data geanalyseerd welke vergunningsactiviteiten het meest geschikt waren. De aanvraag voor een dam met duiker bleek het meest geschikt. Van dit kunstwerk zijn afgelopen jaar 58 vergunningen afgegeven. Daarnaast zijn 10 flitsvergunningen verstrekt. We blijven actief werken aan het ontdekken van de meest effectieve stappen en hoe we deze kunnen toepassen op andere activiteiten zodat het aantal afgegeven flitsvergunningen wellicht kan stijgen in de toekomst. De rol van inzet van AI (artificiële intelligentie) zou hierbij onderzocht kunnen worden zodat bijvoorbeeld de aanvraag sneller kan worden geanalyseerd.

Subsidiebeleid

Ook in 2024 is het subsidiebeleid geactualiseerd. Dit heeft geleid tot een betere afstemming met de Algemene subsidieverordening en er zijn enkele kleine inhoudelijke aanpassingen geweest die de doelmatigheid verbeteren.

‘Weging van het waterbelang’

Met de komst van de Omgevingswet is er een actualisatie uitgevoerd wat heeft geleid tot een nieuw rapport genaamd ‘*Handreiking waterbelangen onder Omgevingswet*’. Door de nieuwe systematiek met betrekking tot het begrip ‘weging van het waterbelang’ kunnen er onduidelijkheden zijn over of alle waterbelangen voldoende zijn geborgd. De visie van het Waterschap is hierbij van groot belang. De Omgevingswet stelt dat gemeenten de opvattingen van de waterbeheerder in kader van weging van het waterbelang moet betrekken bij het omgevingsplan. Gemeenten zijn met de nieuwe regelgeving echter vrij om te bepalen op welke wijze ze de waterbeheerder hierbij betrekken. Deze vormvrije wijze leidt in sommige gevallen tot onduidelijkheid, wat de samenwerking met medeoverheden uitdagend maakt. Goede afstemming tussen verschillende partijen is noodzakelijk om ervoor te zorgen dat op gedegen wijze invulling wordt gegeven aan de weging van het waterbelang.

2.3 Toezicht

Toezicht heeft plaatsgevonden op basis van het Uitvoeringsprogramma 2024. Hierin staat vermeld hoeveel uur beschikbaar is voor toezicht en handhaving en op welke sectoren de toezichtcapaciteit wordt ingezet. In dit hoofdstuk zijn de resultaten van het gevoerde toezicht beschreven.

2.3.1 Resultaten van het toezicht

Afgelopen jaar zijn er circa 1.579 toezichtmomenten geweest. Dit aantal is exclusief 559 fiscale controles (fiscaal toezicht). We constateerden in 421 gevallen overtredingen. Een relatief groot deel van de overtredingen (173 stuks) is daarbij geconstateerd bij toezicht op meldingen, zie ook paragraaf 2.4.1.

Afbeelding 6: Toezicht met behulp van monstername

Het resultaat van toezicht drukken we uit in het naleefpercentage. Het naleefpercentage is het percentage dat na een toezichtscontrole aan de betreffende regelgeving blijkt te voldoen.

Tabel: Naleefpercentage toezicht (steekproefsgewijs toezicht, exclusief meldingen)

Sector	Aantal	Naleefpercentage ¹
Hoog geprioriteerd toezicht, streven is naleefpercentage > 90 %		
Indirecte lozingen	158	72%
Gemiddeld geprioriteerd toezicht, streven is naleefpercentage > 80 %		
Dierenhouderijen	67	91%
Directe lozingen vanuit bedrijven	64	88%
Directe lozingen vanuit mestverwerkingsinstallaties	95	99%
Directe lozingen vanuit IBA's	113	100%
Directe lozingen vanuit RWZI's ²	20	100%
Gebruik gewasbeschermingsmiddelen en biociden ³	19	95%
Industriële grondwateronttrekkingen	5	80%
Onttrekkingen voor beregeningen grondwater	38	97%
Toename verhard oppervlakte	27	48%
Teelt in kassen		
Administratieve controle	156	89%
Toezicht	9	100%
Teelt in open lucht – akkerbouw	8	87%
Teelt in open lucht – pot- en container teelt	10	90%
Onttrekkingen voor bronnering en sanering	589	66%

Toelichting:

- (1): Naleefpercentage: aantal inspecties zonder overtreding / aantal uitgevoerde inspecties * 100;
- (2): bij onze RWZI's (7 stuks) vinden jaarlijks doorgaans 3 controles plaats: regulier toezicht, een controle bemonstering en administratief toezicht op het jaarverslag. Alleen het aantal afgeronde controles is gerapporteerd;
- (3): Het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen is ook gecontroleerd tijdens controles bij akkerbouwbedrijven. Eventuele overtredingen t.a.v. gewasbeschermingsmiddelen bij die integrale controles zijn onder die sectoren gerapporteerd om te voorkomen dat dubbel wordt geteld. De hier vermelde controles betreffen hercontroles op percelen waar in voorgaand jaar een overtreding was geconstateerd.

Bij de volgende sectoren was het naleefpercentage lager dan gewenst, of is een toelichting nodig.

Indirecte lozingen:

Indirecte lozingen zijn lozingen op het gemeentelijk rioolstelsel, die uitkomen bij onze RWZI's. De gemeenten of provincie zijn bevoegd gezag voor deze lozingen (uitvoerend bijna altijd de omgevingsdiensten), maar we ervaren de effecten van ongewenste lozingen en overtredingen in de vorm van mogelijke verstoringen in het zuiveringsproces.

Daarnaast gaat het ook om stoffen die slecht of niet door de RWZI worden gezuiverd en dan ongezuiverd in het ontvangende oppervlaktewater terecht komen met vervuiling tot gevolg. Dit kan dan bijvoorbeeld gaan om zouten (chloride) en slecht afbreekbare stoffen zoals PFAS.

Het waterschap is bevoegd om toezicht te voeren op de indirecte lozingen. Dit doen we deels zelfstandig en deels samen met de omgevingsdiensten, zoals ook in paragraaf 2.7.2 is beschreven. Het naleefpercentage is al jaren lager dan 80 % en laat zien dat er nog veel te verbeteren is. Het lage naleefpercentage komt ook door het grote aantal van meldingen van ongewone voorvallen binnen de bedrijfsvoering. Het meldingsgedrag van ongewone voorvallen door de bedrijven wordt steeds beter. Opvolging van deze voorvallen middels toezicht blijft belangrijk om te beoordelen of er nadelige effecten zijn door de lozing, er extra heffing moet worden opgelegd en/of verder bestuursrechtelijk handelen nodig is. Toezicht op indirecte lozingen blijft ook voor 2025 hoog geprioriteerd.

Toename verhard oppervlak

Bij 11 controles op voorschriften van verleende vergunningen voor de realisatie van verhard oppervlak werd niet aan alle eisen voldaan. In 3 gevallen waar geen vergunning nodig was, maar wel algemene regels gelden, werd niet aan alle eisen voldaan. Voorlichting over de regels en blijvend toezicht zijn belangrijk om het naleefgedrag te verbeteren.

Onttrekkingen voor bronnering en sanering

De afgelopen jaren is extra ingezet op toezicht op bronbemalingen: dit zijn tijdelijke onttrekkingen van grondwater ten behoeve van bouwactiviteiten. Deze extra aandacht bleek nodig omdat lang niet alle onttrekkingen werden gemeld. Dit had ook tot gevolg dat heffingsopbrengsten voor de lozingen vanuit bronbemalingen afnamen. Meerdere acties richting de sector hebben geleid tot een veel beter overzicht over het aantal bronbemalingen in ons beheergebied, alsmede een veel beter beeld over de hoeveelheden die worden onttrokken en geloosd. Hierdoor zijn ook de heffingen in balans gebracht met de werkelijke lozingen.

Nu er veel meer bronbemalingen in beeld zijn gekomen, zien we al meerdere jaren dat niet altijd aan alle eisen wordt voldaan. Maximale debieten zijn overschreden, er werd gewerkt onder meldingen waar een vergunning nodig was en er bleek meerdere keren sprake van visuele verontreiniging na de lozing. Toezicht blijft belangrijk om een goed beeld te houden en regels te laten nakomen.

Ook het waterschap voerde in 2024 bronneringen uit ten behoeve van renovatiewerkzaamheden op de zuiveringen. Ook bij die bemalingen bleek dat niet aan alle voorschriften werd voldaan. Ook in die gevallen wordt via toezicht en handhaving gestuurd op goede naleving van de betreffende voorschriften.

Afbeelding 7: Lozing ijzerrijk water vanuit een bronnering

De inzet van bestuursrecht (waarschuwingen, last onder dwangsom) heeft de afgelopen jaren niet geleid tot een beter naleefgedrag. Daarbij zagen we ook een tweedeling ontstaan. Aan de ene kant zijn er bronneringsbedrijven die hun opdrachtgevers goed informeren over de regelgeving en verplichte meldingen. Aan de andere kant zijn er bronneringsbedrijven die dat niet doen en op die manier niet positief sturen naar goede naleving van de voorschriften. Om dat gedrag te beïnvloeden zal in 2025 ook worden ingezet op strafrecht (boetes) om het naleefgedrag te verbeteren onder het motto: zacht waar het kan, hard waar het moet.

2.3.2 Nadere toelichting toezicht binnen een aantal sectoren

Voor een aantal sectoren zijn navolgend de resultaten van het toezicht toegelicht.

Rioolwater zuiveringsinstallaties (RWZI's)

Onze RWZI's zuiveren huishoudelijk afvalwater en lozen het gezuiverde water op het oppervlaktewater. Gezien de grote debieten en daardoor significante bijdrage van het effluent aan de kwaliteit van het ontvangende oppervlaktewater, is het belangrijk dat de RWZI's aan de lozingsnormen voldoen.

Afbeelding 8: RWZI 's-Hertogenbosch

In 2024 was er bijzonder veel regenval wat zorgde voor veel aanvoer en verwerking van rioolwater op de RWZI's. De hoge aanvoer van rioolwater vraagt extra inspanning van de waterzuivering om aan de lozingsnormering te voldoen.

Er waren dit jaar enkele storingen op de RWZI's. Het kan dan bijvoorbeeld gaan om effecten van een verbouwing, storing van een opnemer in de waterlijn, verstopte aanvoerroosters of een tijdelijke normoverschrijding voor fosfor (P) als gevolg van onbekende piekbelasting in het influent. Deze incidenten werden goed doorgemeld, zodat toezichthouders kunnen beoordelen of adequate beheers- en (indien nodig) herstelmaatregelen worden genomen. Bij de storingen zijn noodzakelijke acties ondernomen, zodat nadelige effecten van de storingen zo beperkt mogelijk zijn gebleven.

Tabel: Overzicht toezichtsmomenten RWZI's

Omschrijving	Aantal	Aantal in orde	Toelichting
Gepland toezicht	20	20	
Toezicht na melding	13	10	In 3 situaties was actie nodig om nadelige effecten te voorkomen.

Bij de RWZI Den Bosch liep naar aanleiding van normoverschrijdingen in 2023 een verbeterplan. Dit plan heeft in 2024 geleid tot maatregelen en een herzien maatwerkvoorschrift. Aan de normen van dit maatwerkvoorschrift wordt voldaan.

Teelt in open lucht – pot en containerteelt

De teelt van aardbeien planten beslaat een groot areaal in ons beheergebied. Enerzijds zien we goed ingerichte velden, met hergebruik van het beregeningswater. Anderzijds zien we ook zogenaamde noodtrayvelden. Op deze velden is het niet mogelijk het beregeningswater (met nutriënten en gewasbeschermingsmiddelen) op te vangen en her te gebruiken. We treden handhavend op als we constateren dat dit water afstroomt naar het oppervlaktewater.

In 2023 is een grote toezichtronde uitgevoerd. Hierbij is ruim 70% van de aanwezige velden beoordeeld. We hebben hierbij geen afstroom naar het oppervlaktewater waargenomen. Daarentegen voldoet deze manier van telen niet aan alle regels van het besluit activiteiten leefomgeving (BAL), zoals het hergebruiken van gietwater (waar nutriënten en gewasbeschermingsmiddelen in kunnen zitten).

Omdat we als waterschap niet bevoegd zijn voor die betreffende bepalingen in het BAL, hebben we contact gezocht met de omgevingsdiensten. In 2024 is samen met de omgevingsdiensten toezicht uitgevoerd op noodtray velden. De inzet is vooral de belasting van de bodem en het grondwater met nutriënten en gewasbeschermingsmiddelen te beperken. Dit is ook van belang voor een goede waterkwaliteit.

Bij dit gezamenlijke toezicht zijn meerdere velden aangetroffen die niet aan alle regels voldoen. De omgevingsdiensten hebben de betreffende ondernemers aangeschreven, gericht op het gaan voldoen aan de betreffende regelgeving. In 2025 zal dat worden gecontroleerd.

Wet Gewasbeschermingsmiddelen en biociden

Het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen in de teeltvrijzone en op het talud van de watergang is volgens de Wet gewasbeschermingsmiddelen en biociden (Wgb) en het Besluit activiteiten leefomgeving verboden. Als waterbeheerder hebben we belang bij een goede naleving van de Wgb.

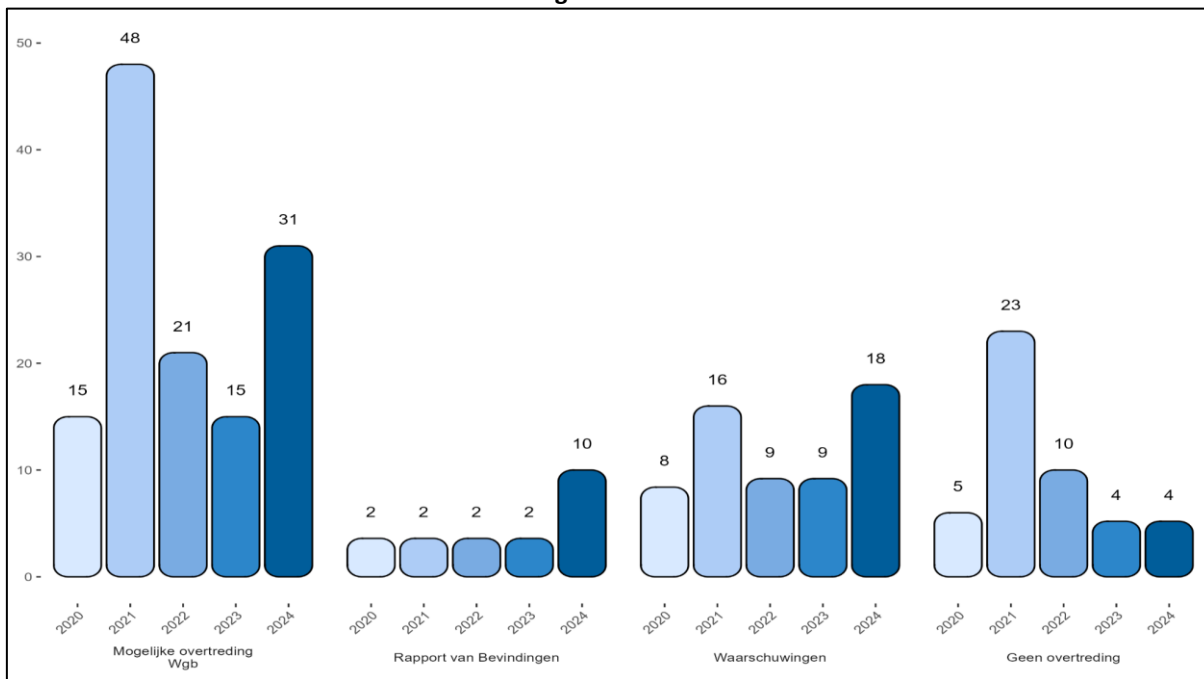
Binnen de bestuursrechtelijke repressiemiddelen nemen Wgb-overtredingen een bijzondere positie in, omdat we bij constatering van een overtreding een mondelinge waarschuwing geven of een schriftelijke rapportage opmaken in de vorm van een waarschuwing of een rapport van bevindingen. De uiteindelijke afhandeling zoals het innen van boetes of het opleggen van kortingen op subsidies gebeurt door het bevoegd gezag, de Nederlandse Voedsel en Waren Autoriteit (NVWA).

Voor de situaties waar een rapport van bevinding niet evenredig is met de mate van de overtreding, is volstaan met een mondelinge waarschuwing of schriftelijke waarschuwing. Deze handelwijze is met de NVWA afgestemd. Een schriftelijke waarschuwing kan ook leiden tot een opleggen van een korting op subsidies.

Afbeelding 12: Bespuiting over het talud

Tabel: Overzicht controles Wet Gewasbeschermingsmiddelen en Biociden

Toelichting: Voor 1 overtreding in 2024 zijn 2 aanschrijvingen gedaan: 1 naar de grondeigenaar en 1 naar de grondgebruiker. Hierdoor zijn er 32 afhandelingen voor 31 overtredingen.

Bedrijven of particulieren die in 2023 zijn aangesproken op een overtreding van de Wgb, zijn in 2024 opnieuw gecontroleerd. Bij deze hercontroles zijn wederom 2 overtredingen geconstateerd. Deze overtredingen zijn door middel van een rapport van bevindingen gerapporteerd aan de NVWA. Hieruit blijkt dat het belangrijk is om hercontroles uit te voeren, maar ook dat de eerder gegeven waarschuwing vaak een positief effect heeft op het correcte gebruik van gewasbeschermingsmiddelen.

2.3.3 Actiedagen

In 2024 zijn 2 actiedagen uitgevoerd. Bij een actiedag gaan alle toezichthouders en ondersteunend personeel de hele dag gericht op toezicht voor 1 onderwerp. Dit waren toezichtscontroles op de gebieden van:

1. Lozingen van huishoudelijk afvalwater, niet aangesloten op een vuilwaterriool;
2. Onttrekkingen van grondwater binnen de glastuinbouwsector.

Actiedag: Lozingen van huishoudelijk afvalwater, niet aangesloten op een vuilwaterriool

Bij deze actiedag zijn huishoudens (vooral in het buitengebied) bezocht, die volgens de informatie van het waterschap niet beschikken over een rioolaansluiting. Bij de actiedag is beoordeeld op welke wijze de verwerking van het huishoudelijk afvalwater plaatsvindt. In totaal zijn deze dag circa 110 controles uitgevoerd. Deze actiedag heeft meerdere inzichten opgeleverd:

- In enkele gevallen werd huishoudelijk afvalwater geloosd op de mestput. Dit is niet meer toegestaan. Ook zijn er tijdelijke opvangconstructies aangetroffen, met periodieke afvoer naar riool of verspreiding over land. Deze gevallen zullen met omgevingsdiensten en gemeenten worden besproken en opgepakt;
- In het overgrote deel van de gevallen was sprake van een goede aansluiting op een persriool. Dit was niet altijd goed bij het waterschap geregistreerd en is mede voor een goede heffingsaanslag bijgewerkt in het overzicht voor de Belasting Samenwerking Oost Brabant (BSOB);
- In een aantal gevallen was sprake van een toegestane lozing via een individuele zuivering (IBA).

Afbeelding 13: Drukriool put (aansluiting op persriool)

Actiedag: Grondwaterputten bij glastuinbouwbedrijven

Bij deze actiedag zijn glastuinbouwbedrijven bezocht, die geen grondwaterput hebben geregistreerd bij het waterschap. Binnen glastuinbouwbedrijven is het gebruik van (grond)water echter essentieel. Daarom is bij de actiedag geïnventariseerd op welke wijze water wordt gebruikt voor beregening. In totaal zijn deze dag 44 controles uitgevoerd.

Afbeelding 14: Beregening in een kas

Uit deze inventarisatie blijkt dat veel glastuinbouwbedrijven wel grondwater gebruiken, maar met een beperkte pompcapaciteit (< 10 m³/uur). Bij een dergelijke pompcapaciteit is het melden van het grondwatergebruik niet verplicht, maar mag het vrijwillig. Bij 11 controles was sprake van een overtreding:

- In 6 gevallen werd grondwater gebruikt en was dit gebruik meldingsplichtig. Deze bedrijven worden opgedragen om de betreffende melding in orde te maken;
- In 5 gevallen bleek dat de grondwaterput dieper is, dan ter plekke volgens de huidige regelgeving is toegestaan. Voor deze situaties wordt nog beoordeeld welke vervolgactie passend is.

2.3.4 Schouw en groenprocedure

Jaarlijks wordt er een schouw uitgevoerd; dat is een controle van de staat van onderhoud van sloten waar aangelanden (eigenaren de percelen waar een sloot doorheen loopt of aan grenst) een onderhoudsplicht voor hebben. Een goede staat van onderhoud betekent:

- dat de waterloop (talud en bodem) vrij is van begroeiing, bladeren en voorwerpen;
- dat de zijkanen (taluds) gemaaid zijn;
- dat er geen verschuivingen van de zijkanen van de beek/sloot en grondophopingen zijn;
- dat aanwezige duikers open en in goede staat zijn en dat de bodem van de sloot breed genoeg is en het talud niet te steil is.

De schouw wordt uitgevoerd door de gebiedsbeheerders en medewerkers beheer en onderhoud van de districten.

Daarnaast is er jaarlijks een groenprocedure, met betrekking tot waterlopen (a-watergangen) die het door waterschap zelf worden onderhouden. Om onderhoudswerk goed en veilig uit te kunnen voeren moeten aangelanden er zorg voor dragen dat er voldoende vrije ruimte beschikbaar is. Als bomen of struiken te groot worden, waardoor ze het onderhoud hinderen, dan moeten die gesnoeid worden. Ook de controles in het kader van de groenprocedure worden uitgevoerd door medewerkers van de districten.

Afbeelding 15: Slootonderhoud

Wanneer bij de schouw of groenprocedure blijkt dat er door de aangelanden onvoldoende onderhoud is uitgevoerd, dan worden zij aangeschreven om alsnog het benodigde onderhoudswerk te laten verrichten. Handhaving is verantwoordelijk voor dat deel van de procedure. Hieronder valt het opstellen van (sjabloon)brieven zoals een waarschuwingsbrief, een voornemen last onder bestuursdwang en de definitieve handhavingsbesluiten. Het uitvoeren van de hercontroles (herschouw) is vervolgens weer een taak van de districten.

Wanneer een aangelande het onderhoud, ondanks de aanschrijvingen en daaropvolgende last, niet uitvoert dan wordt er bestuursdwang toegepast. Het vereiste onderhoud zal daarna in opdracht van het waterschap door een aannemer worden uitgevoerd, op kosten van de betreffende aangelande. Dit laatste deel van de procedure verloopt in nauwe samenwerking tussen Handhaving en de districten. Tot slot zal Handhaving een invorderingsbeschikking voor de gemaakte kosten opstellen en aan de aangelande toezenden.

Het aantal (voornemens tot) handhavingsbesluiten vanuit de schouw- en groenprocedure wordt apart gerapporteerd en is niet meegenomen in de cijfers van bestuursrechtelijke maatregelen zoals beschreven in paragraaf 2.4.3.

2.3.5 Fiscaal toezicht bedrijven en bronbemalingen

Het beginsel van de 'vervuiler betaalt' wordt gehanteerd om het afvalwater te zuiveren. Het waterschap heft via zuiveringsheffing¹ en verontreinigingsheffing² een directe belasting aan bedrijven en particulieren die afvalwater lozen. We doen dit in samenwerking met de Belasting Samenwerking Oost-Brabant (BSOB). Om te controleren of de heffing die bedrijven betalen correct is, wordt toezicht gevoerd, zogenaamd fiscaal toezicht. Hierbij wordt gecontroleerd of de hoeveelheid en kwaliteit van het geloosde water overeenkomt met de opgave door het bedrijf.

Resultaten fiscaal toezicht bedrijven:

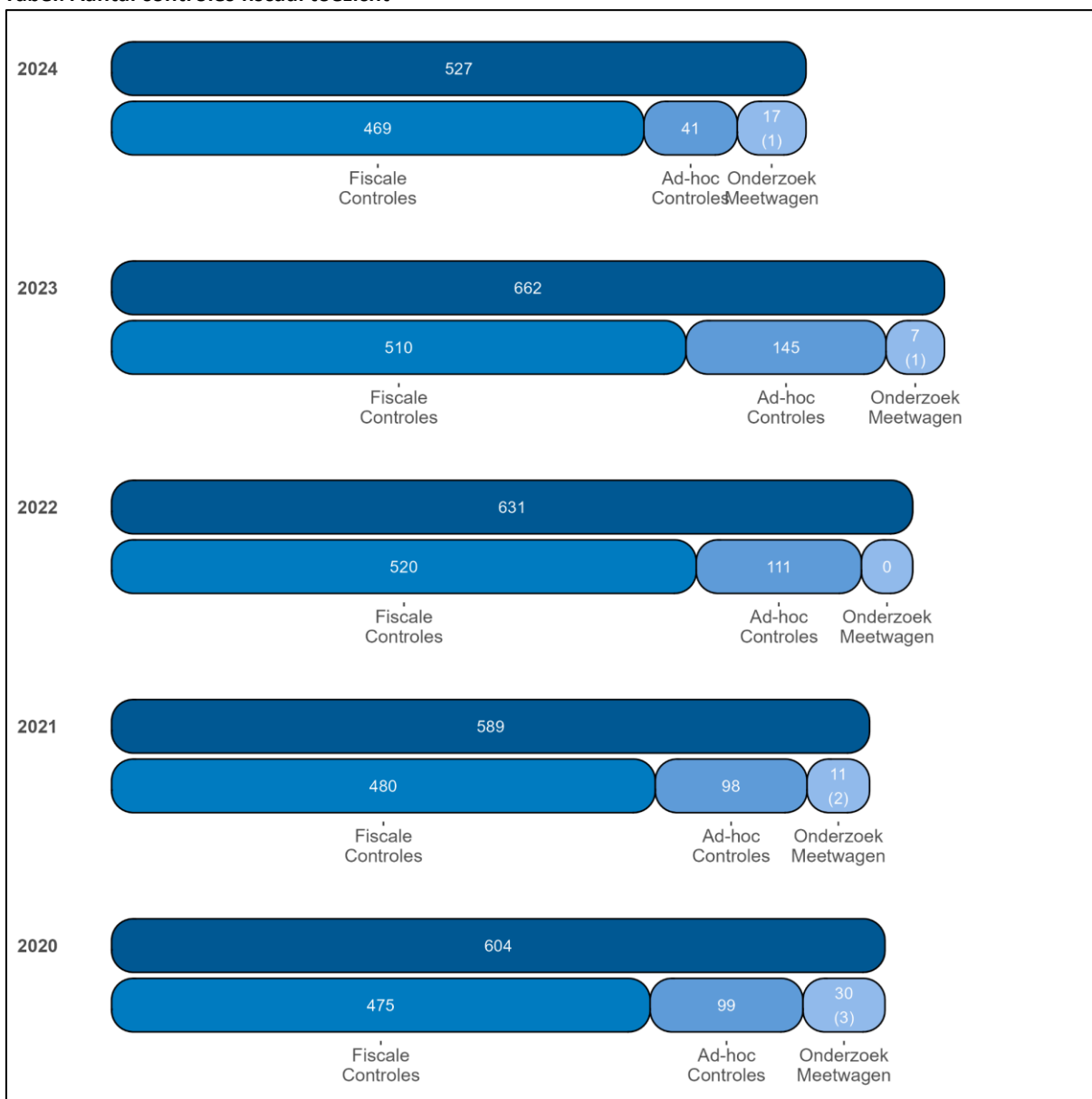
In onderstaande tabel is het aantal uitgevoerde fiscale controles van 2024 weergegeven.

---

¹: Zuiveringsheffing wordt opgelegd voor lozingen op onze RWZI 's;

²: Verontreinigingsheffing wordt opgelegd voor lozingen op oppervlaktewater.

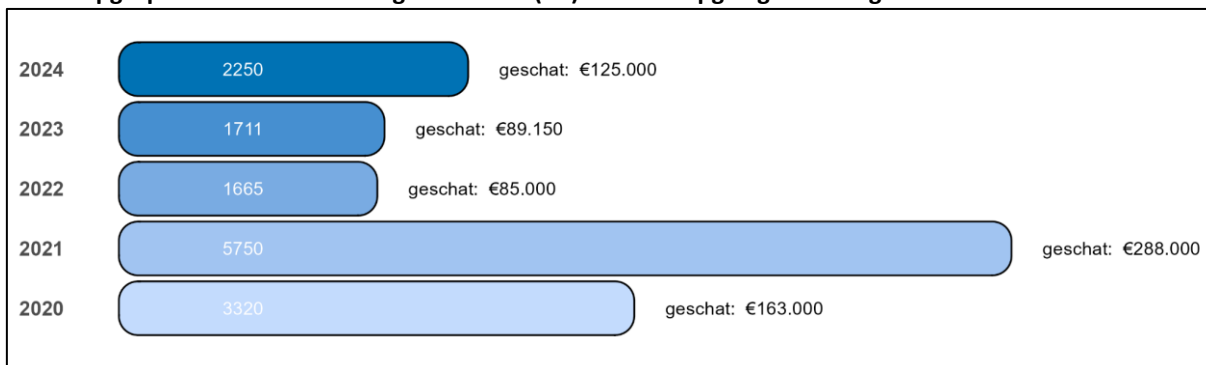
Tabel: Aantal controles fiscaal toezicht

Toelichting:

(*): aantal controle momenten. Tussen haakjes staat het aantal bedrijven waar de meetwagen is geplaatst.

Tabel: Opgespoorde extra vervuilingseenheden (VE) en extra opgelegde heffing

Het aantal uitgevoerde fiscale controles (527 stuks) komt overeen met het geplande aantal, zoals afgestemd met de BSOB. Met eigen meetapparatuur (meetwagen), waarmee de afvalwaterstromen van bedrijven voor langere tijd gevolgd kunnen worden, heeft er dit jaar 1 onderzoek plaatsgevonden.

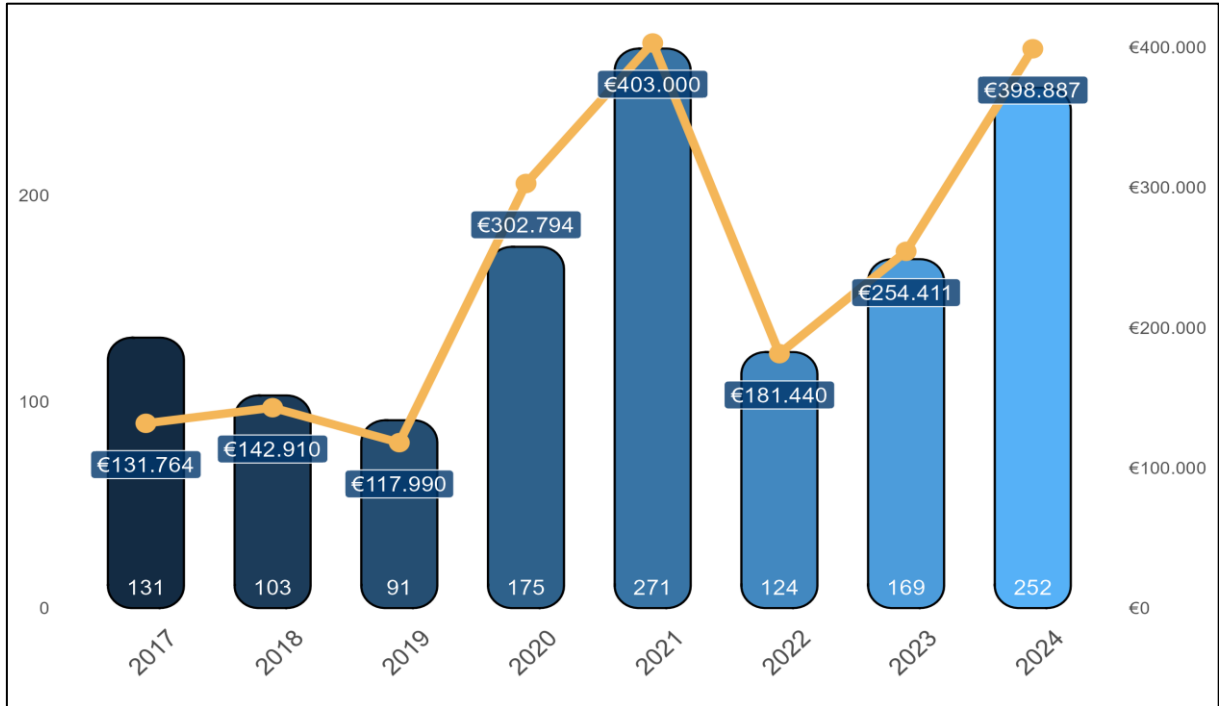

Door fiscaal toezicht heeft bij meerdere bedrijven een aanpassing van de fiscale aanslag naar boven plaatsgevonden. Uiteindelijk legden we in 2024 een extra heffing op van in totaal 2.250 v.e., overeenkomend met een (extra) aanslag van € 125.000. De opgelegde extra aanslag is hoger dan voorgaande 2 jaren.

Resultaten fiscaal toezicht bronbemalingen

De resultaten van het (fiscaal) toezicht op bronningen is samengevat in onderstaande tabel.

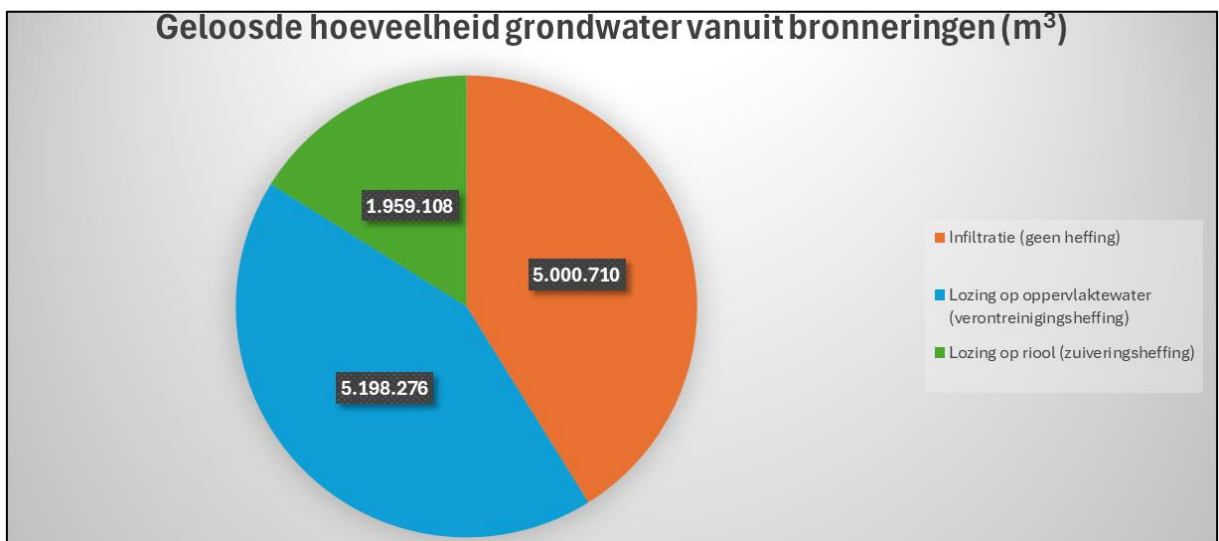
Tabel: Heffingen vanuit bronbemalingen

Toelichting:

(*) aantal bronbemalingen waarbij lozing heeft plaatsgevonden, derhalve exclusief de bemalingen waarbij al het onttrokken grondwater in de bodem is geïnfilteerd. In 2024 zijn er 110 bemalingen zonder heffingen afgemeld.

Vanuit bronningen is in totaal 12.158.094 m³ grondwater geloosd in de bodem (infiltratie), in oppervlaktewater of in de riolering. De wijze van lozing is weergegeven in onderstaande afbeelding.

Afbeelding 16: Lozingssituatie vanuit bronningen

Het aantal (gemelde) bemalingen en de opgelegde heffing was hoger dan voorgaande 2 jaren. 2024 was een extreem nat jaar (met hoge grondwaterstanden). Bij hoge grondwaterstanden zijn doorgaans meer bemalingen bij bouwactiviteiten nodig en zijn de bemalingen omvangrijker (in tijd en debiet).

Afbeelding 17: Lozing vanuit een bronnering

2.3.6 Luchtsurveillance

Bij de vluchten worden vanaf circa 300 m hoogte foto's gemaakt ter ondersteuning van toezichts- en handhavingszaken. Ook is de surveillance ingezet voor andere vragen vanuit het waterschap, zoals het in beeld brengen van de effecten van droogte, het beoordelen van verspreiding van blauwalg en om een actueel beeld van de keringen te verkrijgen.

De resultaten van de surveillance zijn breed binnen en buiten (door ketenpartners) de organisatie gebruikt:

- Toezichthouders zijn ondersteund en voorzien van aanvullend bewijs;
- Er zijn illegale situaties opgespoord (heterdaad overtredingen);
- De situatie rond en op de keringen in beeld gebracht;
- De situatie rond blauwalg is gemonitord;
- Dassen en andere dierlijke graverij opgespoord.

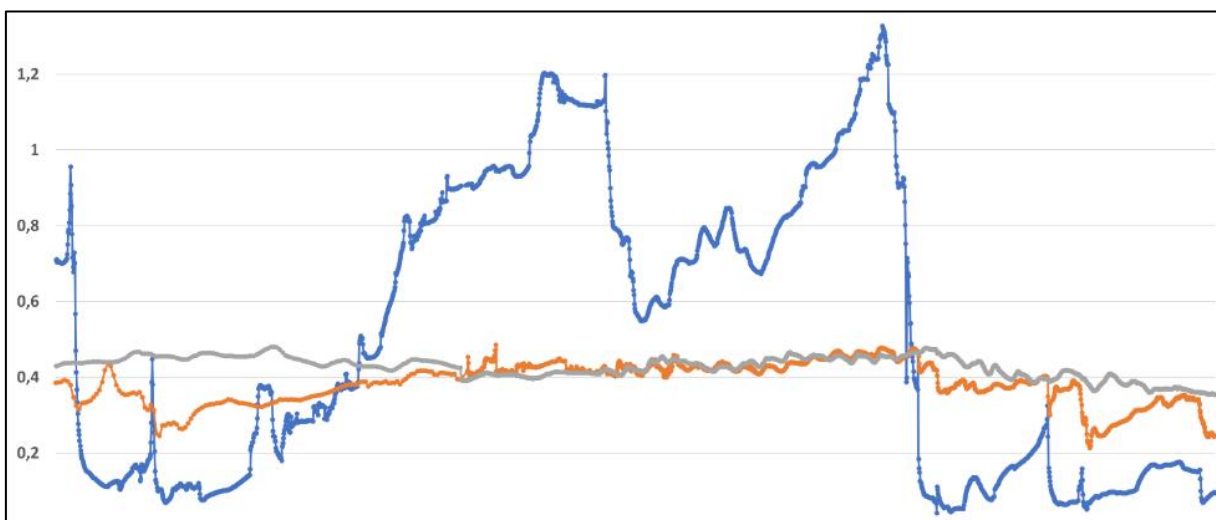
Afbeelding 18: Waarneming blauwalg vanuit luchtsurveillance

2.3.7 Innovaties

Inzet van sensoren voor opsporen van illegale lozingen

Sinds 2020 worden mobiele sensoren met telemetrie ingezet waarmee continu gegevens kunnen worden doorgezonden en alarmeringen kunnen worden gegeven bij hoge waarden. Deze meters zijn ingezet bij vermoedelijke lozingspunten in waterlopen bij niet coöperatieve bedrijven.

De inzet van deze sensoren is waardevol gebleken en blijft onderdeel van het middelenpakket dat voor toezicht kan worden ingezet. De inzet van de sensoren wordt hierbij ook afgestemd met de afdeling onderzoek en monitoring, als aanvulling op reguliere metingen door het waterschap. Met deze metingen zijn meerdere lozingen opgespoord.

Afbeelding 19: Continu-meting met sensoren

Veranderdetectie

In 2021 is in een breed samenwerkingsproject tussen waterschappen en Rijkswaterstaat onderzocht of luchtfoto's en satellietbeelden bij kunnen dragen aan effectiever handhaven. Met dit project (NL Veranderdetectie) kunnen veranderingen gedetecteerd worden op het gebied van:

- Toename van verhard oppervlakte;
- Teelt in teeltvrije zone;
- Veranderingen van of in waterlopen;
- Objecten binnen beschermingszone.

In 2024 is binnen het Waterschapshuis (hWh), samen met verschillende waterschappen en Rijkswaterstaat een project gestart om eerdere ontwikkelde tools verder te ontwikkelen en te implementeren tot een werkende tool. Als eerste fase zijn mutaties van waterdelen ten opzichte van de basisregistratie grootschalig topografie (BGT) opgeleverd. Hiermee kan de basisregistratie beter actueel worden gehouden. In 2025 zal in fase 2 de mutatietool verder geoptimaliseerd worden om breder inzetbaar te kunnen zijn (en minder foutieve mutaties op te leveren).

2.3.8 Calamiteiten

Vanuit handhaving werken we met een wachtdienst. De wachtdienst is 24 uur per dag en 7 dagen per week oproepbaar, voor zaken die onze ondersteuning vragen. Dit zijn voornamelijk waterkwaliteit gerelateerde zaken die het oppervlaktewater of de doelmatige werking van onze RWZI's ernstig bedreigen. Het kan ook gaan om bluswater dat vervuild raakt en afstroomt naar oppervlaktewater of het riool en daar nadelige effecten kan veroorzaken.

In 2024 was ten opzichte van voorgaande jaren sprake van relatief grote calamiteiten / incidenten:

- een aantal grote branden met impact op de werking van de rioolwaterzuivering;
- een aantal lekke mestzakken waardoor grote hoeveelheden dunne fractie op de bodem en in het water terecht is gekomen;
- een aantal grotere lozingen van vervuild water.

Via bestuursrechtelijk optreden is gestuurd op het zoveel als mogelijk ongedaan maken van de verontreinigingen, waardoor de milieu impact zo klein mogelijk is gehouden. Navolgend zijn enkele foto's van calamiteiten opgenomen.

Afbeelding 20: Grote brand

Afbeelding 21: Lekkage mestzak

Afbeelding 22: Lozing vervuild reinigingswater

Afbeelding 23: Lozing vervuild water

2.4 Bestuursrechtelijke handhaving

2.4.1 Overzicht

Bij overtredingen op wet- of regelgeving waar we bevoegd gezag voor zijn, treden we handhavend op. Deze overtreding kan door onszelf worden waargenomen tijdens toezicht of volgen vanuit toezicht na in- of externe meldingen. Interne meldingen zijn afkomstig van medewerkers van het waterschap. Externe meldingen of handhavingsverzoeken komen van derden; zoals van burgers, bedrijven, gemeenten en omgevingsdiensten.

In onderstaande tabel is aangegeven hoeveel overtredingen zijn waargenomen vanuit het gevoerde toezicht.

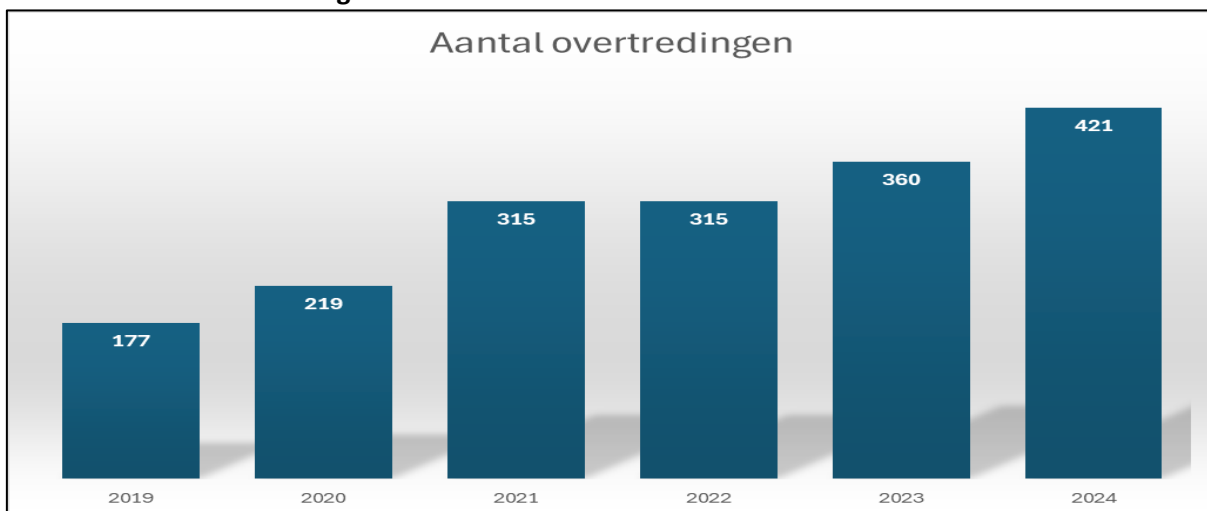
Tabel: Overzicht overtredingen vanuit toezicht en meldingen

Omschrijving	aantal toezichtsmomenten	aantal overtredingen	naleef percentage
Eigen toezicht	1.271	248	80 %
Toezicht op interne meldingen	147	98	33 %
Toezicht op externe meldingen	161	75	53 %
Totaal	1.579	421	73 %

Uit de tabel blijkt dat meldingen erg waardevol zijn en hieruit relatief veel overtredingen naar voren komen. Onze keus om altijd te reageren op interne en externe meldingen wordt hiermee gerechtvaardigd.

Het totaal aantal overtredingen was in 2024, vooral door een hoger aantal toezichtmomenten hoger dan in 2023. Procentueel was het verschil met 2022 hierdoor marginaal.

Tabel: Overzicht overtredingen vanuit toezicht

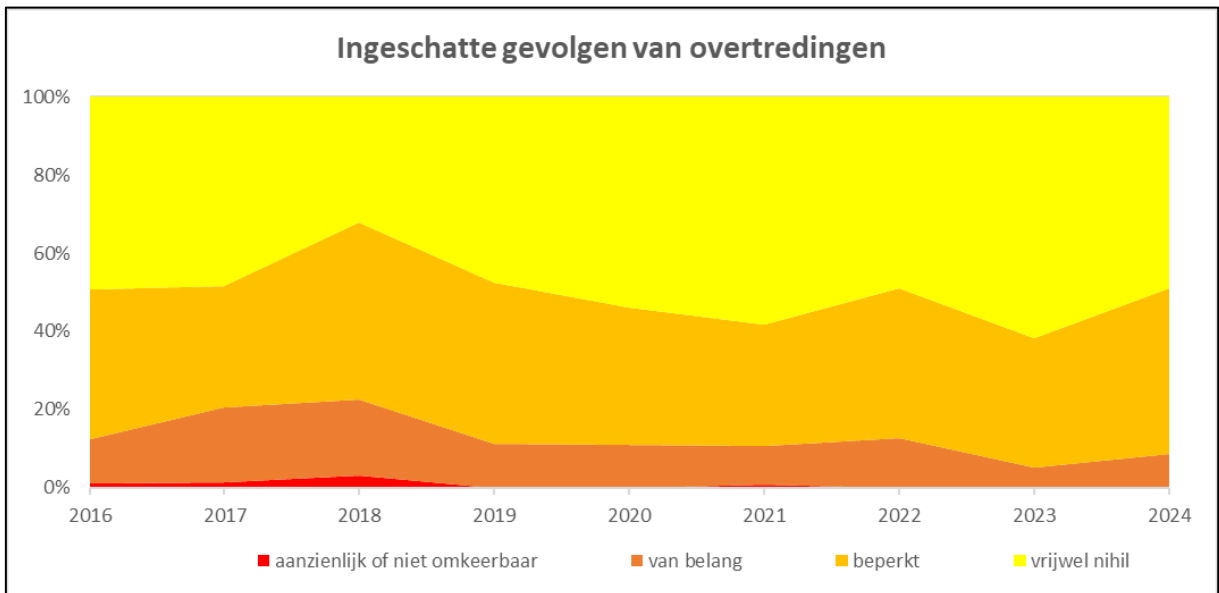
2.4.2 Landelijke Handhavingsstrategie Omgevingsrecht (LHSO)

Tegen een overtreding treden we bestuursrechtelijk en/of strafrechtelijk op. Hierbij hanteren we het uitgangspunt dat iedere overtreding passend gevolg krijgt. In dit hoofdstuk beschrijven we hoe de overtredingen zijn ingedeeld op basis van de Landelijke Handhavingsstrategie Omgevingsrecht (LHSO).

De LHSO gaat niet alleen uit van de zwaarte en gevolgen van een overtreding, maar ook van het gedrag van de overtreder. Hierbij wordt onderscheiden:

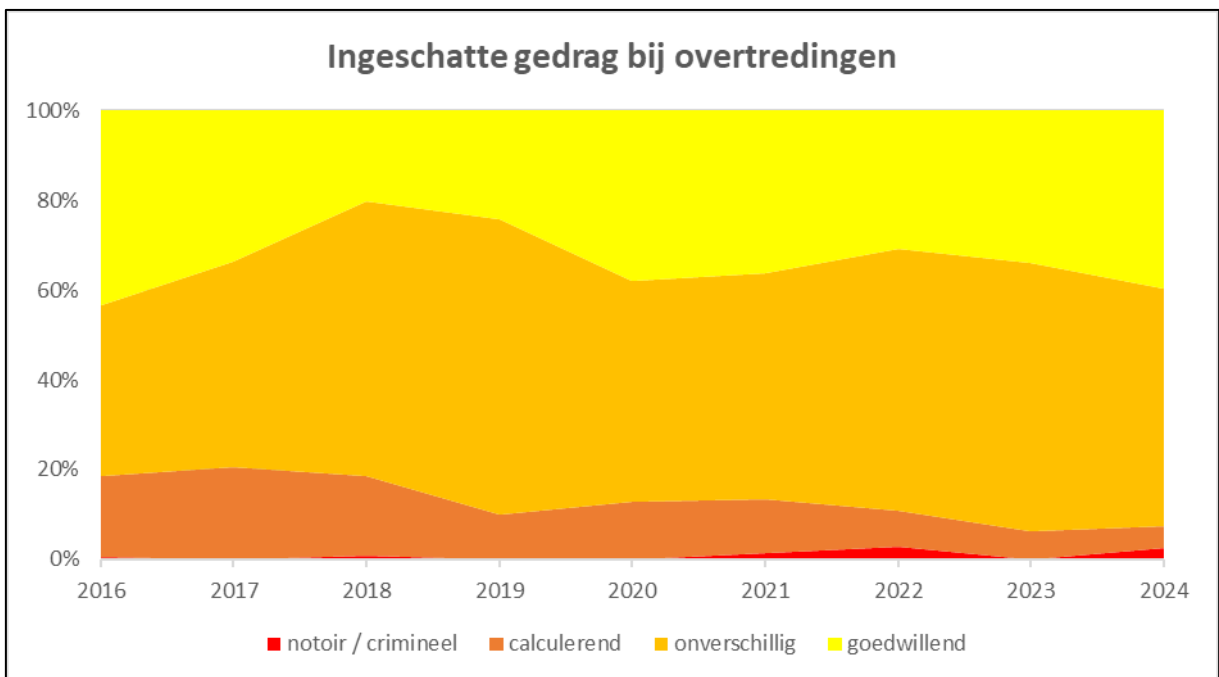
- a. Goedwillend: indien de overtreder proactief is, geneigd is om de regels te volgen en/of de overtreding het gevolg is van onbedoeld handelen;
- b. Neutraal/onverschillig: indien de overtreder passief of reactief is, een houding van 'moet kunnen' heeft en/of de bevinding en de gevolgen van zijn handelen hem koud laten;
- c. Calculerend/opportunistisch: indien de overtreder wist of moest weten wat de gevolgen van de bevinding zouden zijn en die op de koop toe neemt, alleen tot normconform gedrag overgaat indien de toezichthouder daar uitdrukkelijk op wijst (of daarvoor een sanctie laat opleggen of oplegt), bewust risico('s) op overtreding neemt;
- d. Notoir/crimineel: indien de overtreder bewust en structureel de regels overtreedt, controle bewust belemmert, criminele activiteiten ontplooit en/of deel uitmaakt van een criminele organisatie, sprake is van fraude, oplichting of witwassen.

Door jaarlijks inzichtelijk te maken hoe de overtredingen zijn ingeschaald volgens de LHSO wordt inzichtelijk hoeveel overtredingen begaan zijn, maar ook hoe deze zijn ingeschaald.

Afbeelding 24: Inschaling van de gevolgen van overtredingen volgens de LHS

Uit deze illustratie kan worden afgeleid dat de ernst van overtredingen in 2024 iets groter was dan in 2023. Maar gemiddeld gezien is het geen afwijkend beeld ten opzichte van voorgaande jaren.

Afbeelding 25: Inschaling van het gedrag van overtreders volgens de LHS

Uit deze illustratie kan worden afgeleid dat het gedrag waaruit overtredingen voortkomen over de jaren redelijk constant is. Ook komende jaren blijven we de inschaling van de overtredingen monitoren. Zo krijgen we steeds een beter beeld over overtredingen en het gedrag binnen de sectoren.

2.4.3 Resultaten bestuursrechtelijke handhaving

Bestuursrechtelijke handhaving is voornamelijk gericht op het laten eindigen van een overtreding, maar ook om herhaaldelijke overtredingen te voorkomen. Een overtreding kan beëindigd worden door een illegaal bouwwerk te verwijderen of illegaal handelen te staken en de gevolgen te herstellen door deze zo veel als mogelijk ongedaan te maken. Vaak is een waarschuwingsbrief voldoende. Als de overtreding daardoor niet eindigt volgt een (voornemen) last onder dwangsom (dan is er een geldbedrag verschuldigd als de overtreding niet tijdig en volledig is opgeheven) of wordt er bestuursdwang toegepast (dan beëindigt het waterschap de overtreding op kosten van de overtreder).

Het opleggen en toepassen van een last onder bestuursdwang gebeurt doorgaans alleen in spoedeisende situaties, meestal gerelateerd aan waterkwaliteit (lozingen). De reden daarvoor is dat het waterschap, als bevoegd gezag, een overtreder eerst een herstelmogelijkheid moet bieden om de overtreding zelf te beëindigen en zo nodig (en mogelijk) de gevolgen ervan herstelt (ongedaan maakt).

Daarnaast kan een overtreding ook nog eindigen door legalisatie, wanneer een vereiste vergunning achteraf alsnog aangevraagd en verleend kan worden. Ook dat levert immers herstel op van een illegale situatie. Er wordt dan rekening gehouden met het stellen van een termijn (begunstigingstermijn) om de overtreding te laten eindigen. Van handhavingsmaatregelen kan worden afgezien als er sprake is van (concreet) zicht op legalisatie. Alleen een ingediende vergunningaanvraag is daarvoor niet voldoende.

In onderstaande tabel is uitgewerkt welke bestuursrechtelijke maatregelen zijn genomen in 2024. In 2024 waren er meer overtredingen dan voorgaande jaren. Daarom is er ook vaker bestuursrechtelijk opgetreden.

Tabel: Overzicht bestuursrechtelijk maatregelen

jaar	status	schriftelijke waarschuwing	(voornemen) last onder bestuursdwang	(voornemen) last onder dwangsom	totaal
2020	➤ afgerond	110	16	24	150
	➤ lopend	71	4	32	107
	➤ totaal	181	20	56	257
2021	➤ afgerond	155	15	30	200
	➤ lopend	22	2	31	55
	➤ totaal	177	17	61	255
2022	➤ afgerond	90	17	22	129
	➤ lopend	25	2	25	52
	➤ totaal	115	19	47	181
2023	➤ afgerond	87	2	13	102
	➤ lopend	27	3	26	56
	➤ totaal	114	5	39	158
2024	➤ afgerond	135	27	24	186
	➤ lopend	26	5	27	58
	➤ totaal	161	32	51	244

Het aantal bestuursrechtelijke maatregelen is lager dan het aantal geconstateerde overtredingen. Dit wordt verklaard doordat een groot aantal overtredingen niet vanuit bestuursrecht is opgevolgd, maar bijvoorbeeld vanuit fiscale regelgeving. Dit speelt bij toezicht op bronneringen en bijvoorbeeld het (niet) melden van de start van de bronbemaling. Daarnaast zijn er voor kleine overtredingen ook mondelinge waarschuwingen gegeven. Dit is bijvoorbeeld het geval geweest bij kleine spuitovertredingen van gewasbeschermingsmiddelen.

2.5 Strafrechtelijke handhaving

In ons beleid staat dat tegen iedere overtreding een passende maatregel wordt getroffen. Welke handhavingsactie volgt, wordt mede bepaald door het invullen van de Landelijke Handhavingsstrategie Omgevingsrecht (LHSO). Niet alleen de bestuursrechtelijke maar ook de strafrechtelijke handhaving wordt op deze wijze ingeschaald.

Bestuursrechtelijk handhaven is vooral gericht op het beëindigen van de overtreding, terwijl strafrechtelijk handhaven is gericht op het bestraffen van de overtreder/dader. Het strafrechtelijke traject kan gelijktijdig met het bestuursrechtelijke handhavingstraject worden opgepakt, maar het opstarten van een bestuursrechtelijk traject is niet noodzakelijk. Het strafrechtelijke traject heeft immers een andere grondslag.

2.5.1 Werkzaamheden

Het BOA-team was in 2024 in tegenstelling tot voorgaand jaar goed op sterkte, met 3 beëdigde medewerkers. Dit team:

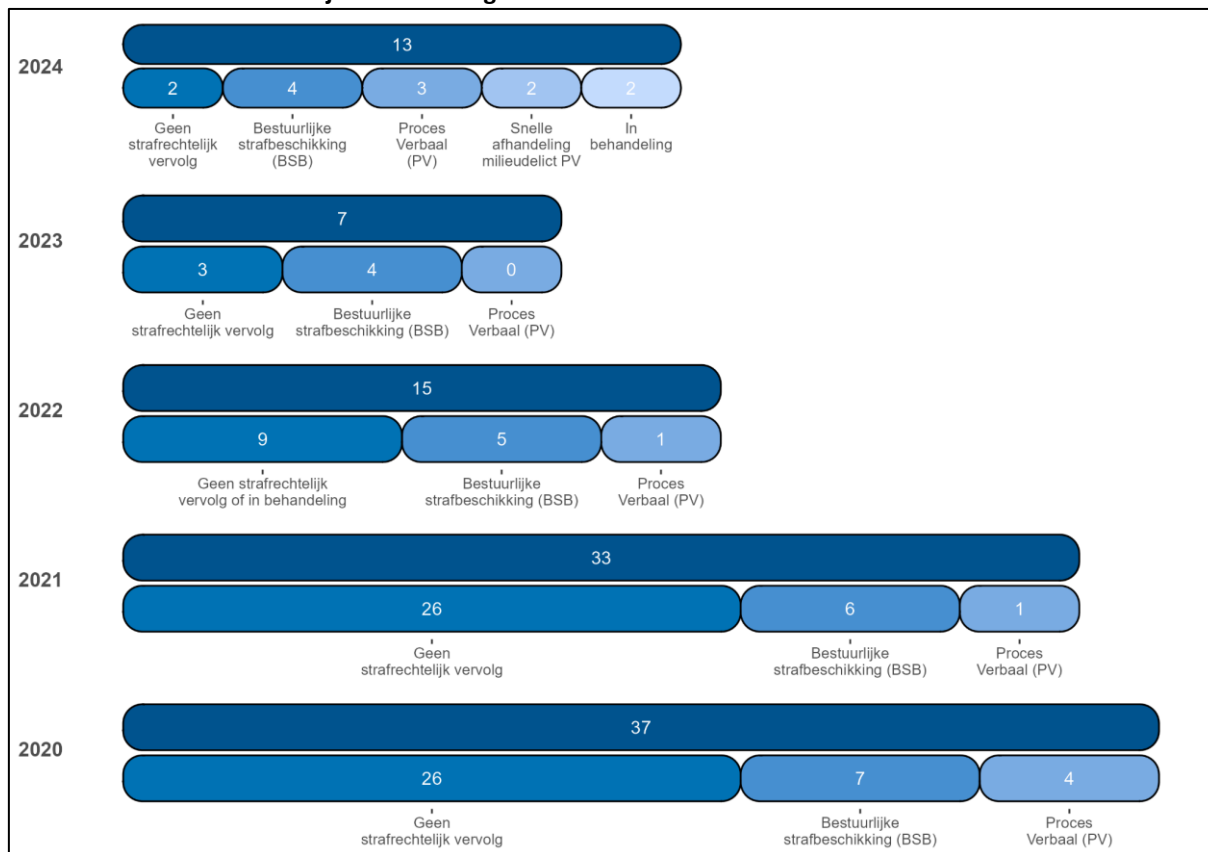
- beoordeelt welke overtredingen, geconstateerd door toezichthouders, een strafrechtelijk vervolg krijgen en pakken dit vervolgens op;
- verzorgt opsporing en toezicht bij verdenking van (strafbare) milieuovertredingen;
- controleert of ondersteunt de toezichthouder bij de inschaling in de LHSO. Bij nadere beoordeling door het boa-team kan blijken dat een zwaardere inschaling nodig is, bijvoorbeeld bij recidive of andere verzwarende aspecten;
- registreert welke zaken zijn en worden opgepakt, waarmee ook inzicht ontstaat over recidive en (in zijn algemeenheid) risicovolle sectoren; stemt regelmatig af met het functioneel parket van het Openbaar Ministerie (OM) en andere ketenpartners. Hierbij wordt besproken welke zaken spelen en waar focus op wordt gelegd.

Bij het strafrechtelijk oppakken van zaken volgen we primair de Landelijke Handhavings Strategie Omgevingsrecht (LHSO). Welk type zaken het komende jaar strafrechtelijke opvolging krijgen, is dus niet op voorhand aan te geven. Dit is afhankelijk van het type overtredingen die we komend jaar gaan tegenkomen en de inschaling daarvan in de LHSO.

2.5.2 Resultaten strafrechtelijke handhaving

Uit de inschaling op basis van de LHSO volgt welke overtredingen moeten worden doorgezet naar het boa-team, om te beoordelen of strafrechtelijk vervolg nodig is. Dit is in 2024 voor 13 overtredingen het geval geweest. De wijze waarop deze overtredingen vervolg hebben gekregen is uitgewerkt in onderstaande tabel.

Tabel: Overzicht strafrechtelijke afhandelingen

De bestuurlijke strafbeschikking fysieke leefomgeving (BSBFL) is in het leven geroepen om snel en kortaant te 'straffen' zonder tussenkomst van een Officier van Justitie. Omdat de bewijslast bij de BOA ligt, dient er bij een BSBFL een zorgvuldig onderzoek te worden uitgevoerd en zorgvuldige verslaglegging plaats te vinden. Dit is zeker bij complexe milieuzaken arbeidsintensief. In 4 gevallen hebben we een BSBFL opgelegd. De opgelegde strafbeschikkingen hadden te maken met illegale vervuiling van het oppervlaktewater.

Dit aantal is iets lager dan voorgaande jaren, hetgeen samenhangt dat er niet voor alle feitcodes een BSBFL kon worden opgemaakt. Door de nieuwe wetgeving in januari 2024 blijkt dat meerdere feitcodes door de waterschappen verschillend zijn ingevuld in de waterschapsverordening. Hierdoor is landelijk besloten dat voor meerdere feitcodes geen BSBFL opgemaakt kon worden. Om toch doorgang te vinden in de strafrechtelijke handhaving van milieuovertredingen is door het Functioneel Parket aangegeven dat deze feitcodes middels een SAM-pv (Proces Verbaal voor Snelle Afhandeling Milieudelicten) kunnen worden ingestuurd naar het Functioneel Parket. In totaal zijn er 2 SAM-pv's opgemaakt. Deze pv's hadden te maken met het niet doen van meldingen bij bronneringen.

Voor de gevallen waar een BSBFL of SAM-pv niet mogelijk was, wordt een proces-verbaal (PV) opgemaakt. In 2024 zijn er 3 proces-verbalen opgemaakt. Deze pv's hadden te maken met het vervuilen van het oppervlaktewater en het niet tijdig melden van werkzaamheden in beschermingszone bij een A-watergang.

Daarnaast zijn er nog 2 strafrechtelijke onderzoeken opgestart en in onderzoek.

2.5.3 Wet politiegegevens (Wpg)

Sinds de wetswijziging van de Wpg van 1 januari 2019 en de inwerkingtreding van het Besluit politiegegevens voor buitengewoon opsporingsambtenaren is de Wpg ook van toepassing op gegevensverwerking door boa's voor de uitoefening van hun opsporingstaak. Dat betekent dat het waterschap als boa-organisatie ook moeten voldoen aan de Wpg. Politiegegevens mogen alleen verwerkt worden voor specifieke doeleinden die in de Wpg staan omschreven en de verwerking moet voldoen aan allerlei specifieke vereisten, zoals bewaartermijnen en verplichte (interne en externe) audits.

In 2023 hebben interne en externe audits met betrekking tot de Wpg plaatsgevonden. Om te voldoen aan aanbevelingen uit deze audits is er in 2024 een nieuw registratie systeem in gebruik genomen door de BOA's: BRS, het Boa Registratie Systeem. Dit systeem wordt ook gebruikt door de andere brabantse waterschappen en draagt bij aan de goede registratie, bescherming en tijds vernietiging van informatie die voor strafrechtelijk optreden is verzameld. Daarnaast wordt de komende tijd verder gewerkt om alle eisen vanuit de Wpg goed te implementeren. Deze actie speelt bij alle waterschappen.

2.6 Bezwaar en beroep

Wanneer iemand een handhavingsbesluit ontvangt, staan daar rechtsmiddelen zoals bezwaar, beroep en hoger beroep tegen open. Als er eenmaal bezwaar of (hoger) beroep is ingediend, kan daarna ook een voorlopige voorziening worden aangevraagd bij de voorzieningenrechter, met als doel om het handhavingsbesluit (nog) niet in werking te laten treden. Het indienen van bezwaar of een (hoger) beroep heeft namelijk geen opschortende werking.

Wanneer er tegen een besluit tot het opleggen van een last onder bestuursdwang of last onder dwangsom bezwaar wordt gemaakt, dan vraagt het waterschap advies aan een onafhankelijke bezwarencommissie. Die commissie plant een hoorzitting om vragen te stellen aan de bezwaarmaker/overtreder en aan het waterschap. Vervolgens brengt de bezwarencommissie een advies uit over een beslissing op het bezwaar (B.O.B.). Tegen die beslissing kan beroep bij de rechtbank Oost-Brabant, afdeling bestuursrechtspraak worden ingesteld. Als de uitspraak van de rechtbank niet geaccepteerd wordt volgt een procedure bij de afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State in Den Haag. In 2024 is er 1 bezwaarschrift ingediend tegen een handhavingsbesluit, 1 beroep (volgend uit een zaak uit 2023) en 1 hoger beroep (volgend uit een zaak uit 2022).

De afhandeling van bezwarenprocedures in **2024** is als volgt geweest:

- 1 bezwaar is ingediend tegen een last onder dwangsom (ter voorkoming van een herhaalde overtreding). Dat bezwaarschrift is, na een gesprek met bezwaarmaker om nog eens nader toe te lichten waarom de last is opgelegd, ingetrokken.
- 1 bezwaar is ingediend tegen een last onder dwangsom om een illegaal gestarte bronbemaling gestaakt te houden. Nadat de vereiste melding ter legalisatie alsnog was gedaan is die last ingetrokken; na afstemming daarover heeft bezwaarmaker zijn bezwaar ook ingetrokken.

Met betrekking tot beroepszaken:

- 1 beroep behandeld in januari 2023 met uitspraak in januari 2024, ingesteld tegen de beslissing op bezwaar uit november 2022, waarin het bezwaar (conform advies bezwarencommissie) ongegrond is verklaard. Beroep is na een zitting in september 2023 door de rechtbank gegrond verklaard. Dit omdat de rechtbank oordeelde dat voorafgaande naamswijziging van vergunningen, waartegen een beroepsprocedure liep die gelijktijdig ter zitting werd behandeld, onjuist door het waterschap was verwerkt. Gevolg daarvan voor het handhavingsbesluit was dat de overtreder volgens de rechtbank alsnog vergunninghouder was, waarmee de overtreding (geconstateerd in 2019) gelegaliseerd werd.

- 1 beroep in januari 2024, ingesteld tegen de beslissing op bezwaar in december 2023 waarin het bezwaar (conform advies bezwarencommissie) ongegrond is verklaard, daarvoor is door de rechtbank in november 2024 een (voorlopige) zitting gepland voor februari 2025. Er was ook een verzoek om een voorlopige voorziening ingediend bij de rechtbank om de opgelegde last onder dwangsom niet in werking te laten treden. Dat verzoek is door de voorzieningenrechter afgewezen.

Hoger beroep:

- 1 hoger beroep ingediend in augustus 2024, ingesteld tegen de uitspraak van de rechtbank uit augustus 2024 waarbij het beroep ongegrond werd verklaard, na de beslissing op bezwaar uit september 2022 (conform advies bezwarencommissie ongegrond). Daarnaast is er een verzoek om een voorlopige voorziening ingediend, dat verzoek is ingewilligd om een uitstel van de begunstigings-termijn te bieden waardoor er (nog) geen dwangsommen verbeuren. Tegelijkertijd is namelijk ook een hoger beroep ingesteld tegen een geweigerde vergunning (aangevraagd ter legalisatie). Er is nog geen zitting voor de inhoudelijke beoordeling(en) gepland.

Tabel: Bezwaar en beroep handhaving

	Totaal		Resultaat		
	Ingediend	Nog In Behandeling	Ongegrond Verklaard	Gegronnd Verklaard	Anders ¹
beroepschriften					
2020	2	2	1	0	0
2021	4	4	1	0	1
2022	2	2	0	0	4
2023	1	1	1	1	0
2024	1	1	0	1	0
bezwaarschriften					
2020	10	4	4	0	2
2021	6	1	5	0	3
2022	2	0	2	0	1
2023	2	0	2	0	0
2024	2	0	0	0	2
hoger beroep					
2020	1	0	1	0	0
2021	0	0	0	0	0
2022	0	0	0	0	0
2023	0	0	0	0	0
2024	1	1	0	0	0

¹ Anders: minnelijke oplossing, bezwaar ingetrokken of niet-ontvankelijk

Toelichting:

Ingetrokken: naast intrekken door de indiener kan het ook gaan om minnelijke oplossingen of niet-ontvankelijkheid.

Het aantal bezwaren blijft sinds 2021 lager dan voorheen, vooral vergeleken met 2020 toen er relatief veel bezwaar en beroep werd ingesteld (wellicht als gevolg van de Coronaperiode). Ons doel is overtredingen te beëindigen door daarover ook met overtreders in gesprek te gaan en te blijven, om ons beleid toe te lichten en overtredingen te (laten) beëindigen.

Daarbij blijkt er een enorme drukte te zijn bij de rechtbank Oost-Brabant en de Raad van State, waardoor gerechtelijke procedures jaren duren voor er een uitspraak volgt. Het verdient ook daarom voorkeur om die procedures te voorkomen en op minnelijke wijze (onderling) tot een passende oplossing van een overtreding te komen en die te (laten) beëindigen.

2.7 Integrale thema's

2.7.1 Alle hens aan dek voor de KRW-doelen

Binnen waterschap Aa en Maas wordt gewerkt aan een uitvoeringsprogramma om integraal en versterkt in te zetten op maatregelen om de doelen uit de Kader Richtlijn Water (KRW) zo veel als mogelijk te halen. Ook voor VTH wordt uitgewerkt waar dit extra kan worden ingezet. Vooruitlopend hierop zijn in 2024 reeds de volgende acties uitgevoerd:

- 7 vergunningen voor directe lozingen zijn geactualiseerd, zodat de voorwaarden voor deze lozingen zijn gebaseerd op de meest actuele inzichten. De verwachting is dat deze in 2025 daadwerkelijk de huidige vergunning gaan vervangen, in afstemming met de betreffende ondernemers;
- 19 vergunningen voor directe lozingen zijn al lange tijd niet actief. Er zijn voorbereidingen getroffen en gesprekken gaande met deze vergunninghouders om deze lozingsvergunningen in te trekken;
- Om ook de resterende 32 vergunningen voor directe lozingen te actualiseren is een prioritering gemaakt en is ingezet op extra capaciteit om dit uiterlijk in 2027 afgerond te hebben;
- Bij 8 lozende bedrijven is naast de vergunning parameters door toezicht gecontroleerd of geen andere ongewenste stoffen worden geloosd. Bij 1 bedrijf bleek dit het geval en lopen nu gesprekken om dit te verminderen en in de vergunning hiervoor voorwaarden te stellen;
- Bij 2 terreinen van defensie is door toezicht onderzocht of er lozing van PFAS houdend water plaatsvindt. Dit blijkt het geval. Er is afstemming met defensie en mede bevoegd gezagen om deze lozingen te verminderen;
- Er is gewerkt aan een beleidslijn om beter te kunnen toezien en handhaven bij wasplaatsen, waar gewasbeschermingsmiddelen vrij kunnen komen. Nu is handhaving alleen mogelijk bij heterdaad waarneming van een overtreding (kleine pakkans). De inzet is om ook achteraf (via monsternamen) te kunnen bepalen of de regels zijn nageleefd. Het streven is dat deze beleidslijn in het eerste kwartaal van 2025 bestuurlijk kan worden behandeld.

Bovenstaande acties zorgen voor goede en actuele voorschriften voor lozingen en adequaat toezicht daarop.

Voor het KRW uitvoeringsprogramma wordt daarnaast integraal met andere afdelingen binnen het waterschap besproken:

- of en waar beleidsrijke aanpassingen in de waterschapsverordening nodig zijn, indien de huidige regels onvoldoende bescherming bieden;
- of en waar het toepassen van maatwerkbesluiten nodig is, indien algemene regels onvoldoende bescherming bieden;
- of en waar het uitvoeren van extra toezicht (gebiedsgericht toezicht) nodig is, in gebieden met achterblijvende waterkwaliteit.

De integrale afstemming voor aanvullende acties gericht op het bereiken van KRW doelen loopt door in 2025.

2.7.2 Indirecte lozingen

Indirecte lozingen zijn lozingen op het gemeentelijk rioelstelsel, die uitkomen bij onze RWZI's. De gemeenten of provincie zijn bevoegd gezag voor deze lozingen, maar het waterschap ervaart de effecten van ongewenste lozingen en overtredingen in de vorm van verstoringen in het zuiveringsproces. Ook kan het gaan om stoffen die slecht door de RWZI worden gezuiverd en dan ongezuiverd in het ontvangende oppervlaktewater terecht komen. Sinds 2020 voeren wij ook zelf weer toezicht uit op indirecte lozingen. De resultaten hiervan zijn eerder in dit verslag beschreven.

Omdat gemeenten weinig prioriteit hebben gegeven aan toezicht op indirecte lozingen en omdat het om 1.000-en lozingen gaat, is er geen goed overzicht van het aantal indirecte lozingen en de actualiteit van vergunningen. Vanuit ons eigen toezicht op indirecte lozingen zien we dat het naleefgedrag onvoldoende is en dit onderwerp blijvende aandacht nodig heeft waarbij het toezicht hierop wellicht zal moeten worden geïntensiveerd. Dit is ook onderkend binnen het traject van het KRW-uitvoeringsprogramma. Tot de aanvullende acties die uitgevoerd kunnen worden behoort ook bestuurlijke ondersteuning om gemeenten op te roepen tot meer actie (en opdrachtverlening aan de omgevingsdiensten om tot meer uitvoering over te gaan). Dit zal nader worden uitgewerkt in het KRW-uitvoeringsprogramma.

**Afbeelding 26: Indirecte lozing
(lozing op riolering)**

Vanuit de samenwerking met de Brabantse waterschappen en omgevingsdiensten zijn er ook positieve ontwikkelingen:

1. Om binnen Brabant een gelijk speelveld te krijgen ten aanzien van kennisontwikkeling, vergunningverlening, toezicht en handhaving op het gebied van indirecte lozingen, is medio 2021 een project gestart, waarin de Brabantse omgevingsdiensten en waterschappen participeren. Er zijn werkafspraken gemaakt, ook met duiding welke capaciteit en kennis aanwezig moet zijn. De laatste fase van het project, waar het gaat om de eindrapportage en het borgen van de afspraken is eind 2024 afgerond. De partijen zullen de rapportage voor borging van de afspraken begin 2025 voorleggen aan hun management en bestuur;
2. Vanuit de eigen watervisie van de Omgevingsdienst Brabant Noord is ook gestart met de actualisering van vergunningen van indirecte lozingen. Waar nodig ondersteunt het waterschap;
3. Samen met de Omgevingsdienst Brabant Noord wordt in 2025 een pilot uitgevoerd met gezamenlijk toezicht op het gebied van indirecte lozingen, gericht op stoffen die relevant zijn voor het waterschap.

De “versnipperde” bevoegdheidsrol voor indirecte lozingen is ook landelijk een bespreekpunt (motie Gabriëls). Deze motie zal ook vanuit de regering leiden tot een reactie of de waterschappen op termijn een grotere bevoegdheidsrol moeten krijgen op het gebied van indirecte lozingen.

2.7.3 Beregeningsbeleid

Meldingen en verzoeken

In 2023 ontvingen we (op grotere schaal dan normaal) meldingen van illegale putten, verzoeken tot het openbaar maken van vergunningen en ontvingen we bezwaren op verleende vergunningen. Al deze punten zijn opgevolgd en hebben ook geleid tot actie waar nodig. Een 3-tal grondwaterputten is via toezicht en handhaving buiten gebruik gesteld door de eigenaar.

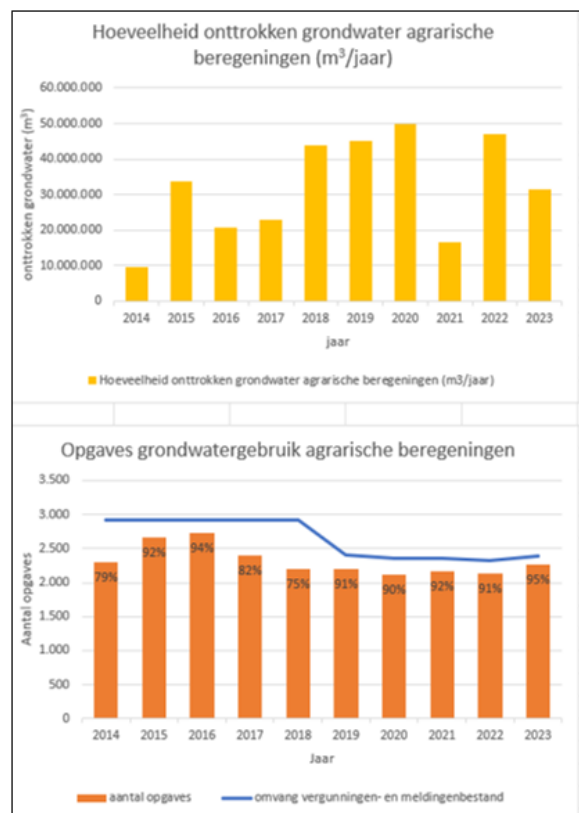
Resultaten regulier toezicht

In de zomerperiode is door middel van surveillance in veld en luchtsurveillance gecontroleerd of de regels rond het beregenen goed werden nageleefd. Het naleefgedrag was overall gezien op orde (naleefpercentage 97 %).

Een specifieke actiedag (eerder beschreven) liet wel zien dat in 11 situaties actie nodig is bij grondwatergebruik binnen de glastuinbouw.

Jaarlijkse opgave grondwatergebruik

Iedereen met een geregistreerde grondwaterput (melding of vergunning) moet elk jaar opgave doen van het grondwatergebruik. Het waterschap schrijft alle betrokkenen aan en stuurt reminders en aanmaningen als niet aan deze verplichting wordt voldaan.

Afbeelding 27: Overzicht agrarisch grondwatergebruik en opgaves

Elk jaar resteert een aantal puteigenaren die geen opgave doet. Als dit 3 jaar het geval is, wordt de melding of vergunning ingetrokken.

Actualisering van de vergunningen bij mestverwerking

Voor lozingen vanuit mestverwerkingsinstallaties hebben we 29 vergunningen verleend. Slechts 8 hiervan zijn in gebruik. We zijn bezig met een traject om de actieve vergunningen te actualiseren en vergunningen die niet gebruikt worden zo veel mogelijk in te trekken.

Het actualiseren van vergunningen is een belangrijk onderwerp in het kader van de KRW-opgaves, bestuurlijke afspraken en ook onderdeel van ons meerjarige VTH-beleid. Wanneer het ambtshalve aanpassen van vergunningen leidt tot strengere normen of andere monitoring leidt dat tot vragen en bezwaren van de vergunninghouders. Via gesprekken hebben we aangegeven waarom de aanpassingen nodig zijn. Suggesties en zorgen hebben we meegenomen en deze worden zorgvuldig afgewogen bij de herziening van de vergunningen. Ook in 2025 zal deze herziening nog onze aandacht vragen.

Intrekken van vergunningen die niet gebruikt worden

De ondernemers die hun lozingsvergunning al meerdere jaren niet gebruiken, hebben bericht ontvangen dat we die vergunning in willen gaan trekken. In 2025 beoordelen we mede op basis van ontvangen reacties welke vergunningen worden ingetrokken en waar toch nog concreet perspectieven ligt dat er daadwerkelijk binnen een redelijke termijn toch nog activiteiten plaats gaan vinden, en dus de vergunning van kracht kan blijven. Ook die vergunning wordt dan geactualiseerd.

Toezicht

In 2024 is het toezicht zoals voorgaande jaren toegepast, op voortgezet. De controles bestaan uit maandelijks eigen metingen door het waterschap, beoordeling van uitgevoerde metingen door de bedrijven en een controle bezoek. Overall gezien is sprake van een goed naleefgedrag van 99%.

2.7.4 Bijdrage aan beleidsontwikkelingen

Vanuit vergunningverlening en toezicht en handhaving worden beelden gedeeld en wordt input gegeven aan beleid, met als doel het beleid effectiever te maken, waar nodig. Onderwerpen die afgelopen jaar aan de orde zijn gebracht zijn opgenomen in onderstaande tabel.

Tabel: Input VTH op beleidsonderwerpen

Thema	Onderwerpen
Beregeningsbeleid	<ul style="list-style-type: none"> • Interpretatie afwaartse verplaatsing beschermde gebieden • Bepaling van debieten tijdens toezicht • Vrijwillige melding voor kleine grondwateronttrekkingen
Regelbaar Drainage- en Infiltratiesysteem (RDI)	<ul style="list-style-type: none"> • Vergunningverlening hiervoor binnen beschermde gebieden • Pilot Project is gestart (looptijd 3 jaar)
Regels voor toename verhard oppervlak	Niet alle regels zijn goed controleerbaar
Aquathermie	Borging van ecologische effecten bij vergunningverlening
Waterkwaliteitsverbeteringen onder de Omgevingswet	Afstemming op welke onderdelen beleidsrijke aanpassing van de waterschapsverordening nodig of wenselijk is
Influent strategie	Vanuit VTH wordt input geleverd op dit lopende herzieningstraject
Actief onttrekken aan drainages	Toenemend fenomeen, een duidelijk beleidskader ontbreekt
Regels in de waterschapsverordening	Hierover vindt periodiek overleg plaats binnen een adviesteam
Meldplicht (en meetplicht) voor bronneringen	Vrijstelling van de meldplicht voor kleine bronneringen is per 1/1/2024 vervallen

De afstemming over deze onderwerpen is waardevol en constructief. De aanpassing van beleid vraagt tijd en integrale afstemming. De input van VTH wordt daarbij doorgaans goed meegewogen.

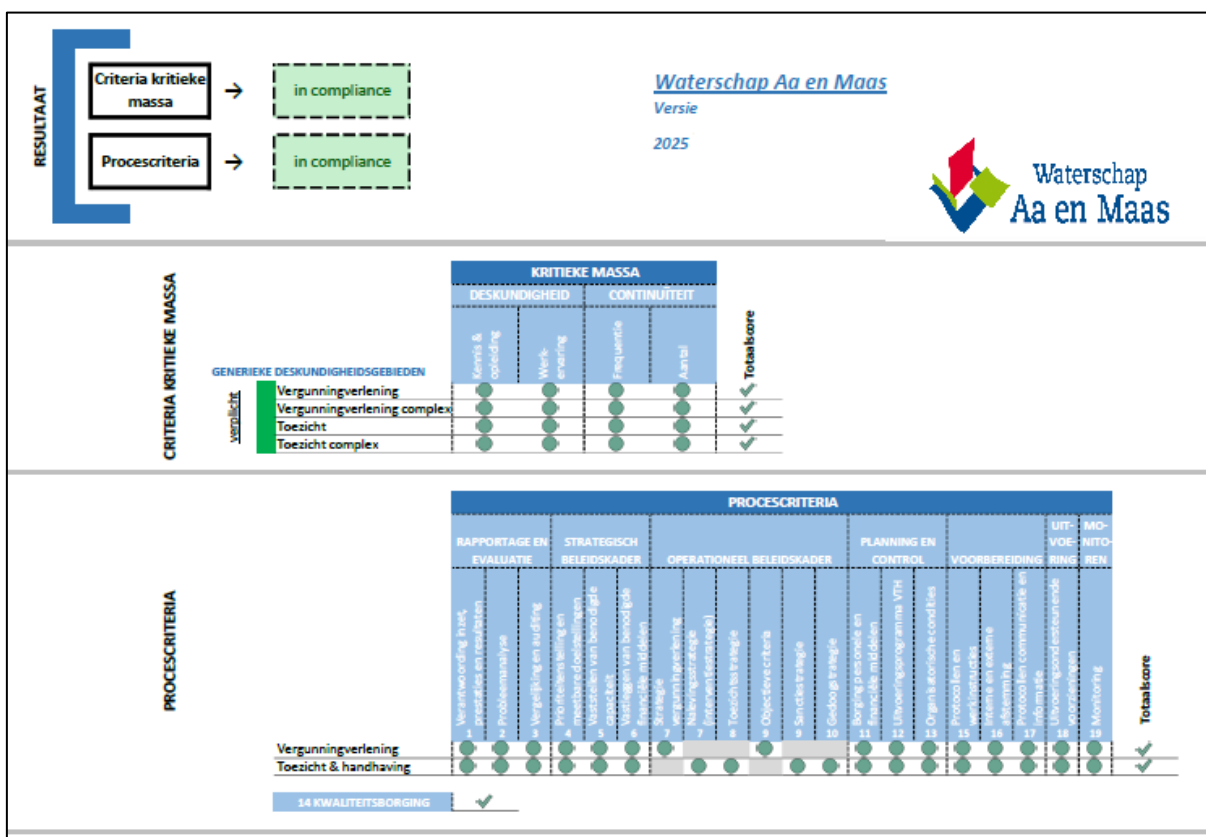
2.8 Kwaliteitscriteria

2.8.1 Kwaliteitscriteria VTH Waterbeheer

Goede vergunningverlening en adequaat toezicht is van groot belang voor goed waterbeheer. Daarom hebben Rijkswaterstaat en de waterschappen bestuurlijk afgesproken om gezamenlijk kwaliteitscriteria voor Vergunningverlening, Toezicht- en handhavingstaken (VTH) Waterbeheer vast te leggen. In de kwaliteitscriteria zijn de eisen vastgelegd voor de organisaties en medewerkers, inclusief eventuele derden voor wat betreft opleiding, kennis, ervaring en vlieguren. Sinds 2015 monitoren we of we aan alle deze eisen voldoen.

In 2020 is geconstateerd dat vrijwel alle waterschappen nog niet aan alle eisen voldoen. Ook voor ons waterschap waren er nog aandachtspunten. In ons beleidsplan hebben we als ambitie opgenomen dat we volledig aan deze criteria willen voldoen. De beoordeling aan de kwaliteits- en procescriteria is uitgewerkt in onderstaande afbeelding.

Afbeelding 28: Toetsing aan de kwaliteitscriteria VTH Waterbeheer

Toelichting beoordeling Vergunningverlening:

De procescriteria zijn geborgd en de afdeling voldoet nu aan de kritieke massa. Een risico blijft het vertrek van kennis en ervaring. Sommige dossiers, zoals waterkwaliteit en grondwater, zijn zo complex dat het lang duurt voordat de inhoud eigen is gemaakt. Tevens kunnen maatregelen om de doelen uit de Kader Richtlijn Water (KRW) zo veel als mogelijk te halen, veel (nieuwe) inzet van mankracht vergen. Kennis zit vaak geconcentreerd bij één of enkele personen waardoor dit erg kwetsbaar is. Ook in 2025 is het daarom belangrijk hier verder op in te spelen door nog meer aan kennisdeling te doen zodat deze complexere dossiers over meerdere collega's verdeeld kunnen worden. Dit is echter een proces dat veel tijd vergt en ook de komende periode kwetsbaar blijft doordat je beperkt bent in het aantal collega's die hiermee aan de slag kan.

Toelichting beoordeling Toezicht en handhaving:

De procescriteria zijn geborgd en de afdeling voldoet aan de vereiste kritieke massa. Het kan gebeuren dat door ziekte of verloof er in het jaar een periode is, waarbij niet aan de kritieke massa wordt voldaan. In 2023 was dit bijvoorbeeld met het BOA team het geval. Langere tijd was maar één BOA inzetbaar maar de situatie is verbeterd door het aantrekken van twee andere BOA's.

2.8.2 Procescriteria Omgevingsbesluit

Voor vergunningverlening, toezicht en handhaving zijn in het Omgevingsbesluit wettelijke criteria gesteld waaraan deze activiteiten moeten voldoen. Deze eisen gaan onder andere over het uitwerken en bestuurlijk vast laten stellen van uitvoerings- en handhavingsstrategie (beleidsplan), een jaarverslag (over het afgelopen jaar) en een uitvoeringsprogramma (voor het komende jaar). Het beleidsplan VTH (onder de Omgevingswet uitvoerings- en handhavingsstrategie genoemd) heeft nog een looptijd tot en met 2027.

De provincie houdt toezicht op gemeenten en waterschappen op het gebied van de VTH-taken. Deze beoordeling heeft in 2024 plaatsgevonden over het jaarverslag van 2023 en uitvoeringsprogramma voor 2024. Geconcludeerd is dat de documenten tijdig waren vastgesteld en voldeden aan de eisen. Bij de beoordeling is de maximale score (100 %) behaald.

Op 2 punten zijn wel aanbevelingen meegegeven:

1. De grondslag voor het Beleidsplan PVTH aanpassen op de inwerkingtreding per 1 januari 2024 van de Omgevingswet met bijbehorende uitvoeringsbesluiten.

Het beleidsplan VTH van ons waterschap is inderdaad vastgesteld, voordat de omgevingswet in werking was getreden. Bij de vaststelling van het beleidsplan en de grondslag daarvoor is echter reeds geanticipeerd op de inwerkingtreding van de omgevingswet. Op pagina 6 van het beleidsplan is het volgende hierover beschreven:

"Vooralsnog treedt de Omgevingswet per 1 juli 2023 in werking. Vanaf de datum inwerkingtreding zijn de wettelijke eisen en procescriteria verankerd in het Omgevingsbesluit, afdeling 13.2, kwaliteitsbevordering en afstemming uitvoering en handhaving."

En in de voetnoot is toegelicht:

"In lijn met de Wabo is voorliggend document "beleidsplan" genoemd. Onder de omgevingswet wordt deze term niet meer gebruikt: het omgevingsbesluit spreekt over "Uitvoerings- en handhavingstrategie". Per ingangsdatum omgevingswet moet dit beleidsplan derhalve als de Uitvoerings- en handhavingstrategie als bedoeld in het omgevingsbesluit worden gelezen."

Met deze toelichtingen zijn wij van mening dat duidelijk is dat de grondslag van dit beleidsplan nu de Omgevingswet, meer in het bijzonder het Omgevingsbesluit, afdeling 13.2 betreft en geven daarom geen verdere opvolging aan deze aanbeveling. Deze aanbeveling wordt wel meegenomen bij de eerste herziening van het beleidsplan.

2. Voeg de probleem- of risicoanalyse toe aan het Beleidsplan PVTH of aan het uitvoeringsprogramma PVTH.

De opgenomen risico prioritering is inderdaad opgebouwd uit probleem- en risicoanalyse. Deze is opgenomen in bijlage II.

2.8.3 Organisatie, mensen en middelen

De krapte op de arbeidsmarkt blijft een uitdaging. Wanneer ervaren collega's vertrekken, lukt het niet om nieuwe medewerkers van hetzelfde niveau te werven. Mede hierom richten we ons met name op het opleiden van nieuwe medewerkers tot volwaardig vergunningverlener of toezichthouder. Vanzelfsprekend kost het opleiden veel tijd, ook de collega's die hen moeten inwerken en een rol hebben in het opleiden. De tijd die we besteden aan opleiding en ontwikkeling kan uiteraard niet ingezet worden voor het primaire proces: het verlenen van vergunningen en het uitvoeren van toezicht en handhaving.

Dit knelpunt is de laatste jaren opgevangen door bij vergunningverlening extra personeel in te huren. Om deze trend te doorbreken zetten we dit jaar extra in op het werven en opleiden van nieuwe collega's en hopen we hiermee onze kern uit te breiden. We willen hiermee bereiken dat we een bredere ervaren kern vergunningverleners krijgen en minder afhankelijk zijn van externe inhuur.

Het werven van medewerkers om het werk van vertrokken of gepensioneerde medewerkers op te vangen, zal 2025 de nodige aandacht vragen. Tevens is de groei in omvang van de vaste medewerkers ook een speerpunt voor het komende jaar.

2.9 Samenwerking met ketenpartners

Vanuit VTH werken we al langer samen met verschillende partijen. Deze samenwerking wordt met de inwerkingtreding van de Omgevingswet belangrijker. We hebben in 2024 de samenwerking in stand gehouden en op het gebied van indirecte lozingen geïntensiveerd.

2.9.1 Rijkswaterstaat

De structurele samenwerking met Rijkswaterstaat (RWS) bestaat in hoofdzaak uit kennisuitwisseling over bodemkwaliteit en het uitvoeren van gezamenlijke controles in de uiterwaarden. Deze samenwerking is van waarde omdat RWS veel vaker dan wij te maken hebben met meldingen over grondverzet en dempingen en dus meer kennis en ervaring hierover heeft. Daartegenover is onze kennis over het Besluit Activiteiten Leefomgeving van waarde voor controles in de uiterwaarden van RWS.

Daarnaast is in 2021 een start gemaakt met kennisdeling omtrent opkomende stoffen. Gelet op de beperkte kennis omtrent de impact van de lozing van deze stoffen is het van belang om de beschikbare kennis met elkaar te delen en samen te werken aan een hoger kennisniveau. Het doel is uiteindelijk om zo goed mogelijk te kunnen adviseren aan omgevingsdiensten, aanvragers, gemeenten en interne collega's en om input te verzamelen voor eventueel te ontwikkelen beleidskaders.

2.9.2 Waterschap Brabantse Delta

Voor bedrijven die op grote schaal met gevaarlijke stoffen werken, zijn regels opgenomen in de Seveso-richtlijn. Waterschap Brabantse Delta voert, onder andere voor waterschap Aa en Maas, de inspecties uit bij bedrijven die vallen onder dit Besluit. We stemmen af met Brabantse Delta af welke bedrijven worden gecontroleerd, zodat deze bedrijven met waterrelevantie binnen ons beheergebied tijdig (minimaal één keer in de vier jaar) worden gecontroleerd.

2.9.3 Waterschap De Dommel

Een aantal rioleringen in het beheergebied van De Dommel komt uit op RWZI's van Aa en Maas. Dit is bijvoorbeeld het geval in de gemeente Vught. Met waterschap de Dommel zijn afspraken gemaakt over toezicht en handhaving op deze indirecte lozingen en het fiscaal toezicht.

Ook werken we samen met Waterschap de Dommel als het gaat om collegiale toetsen. Dit wordt bijvoorbeeld ingezet bij vergunningen voor eigen dienst, waarbij we zeker willen zijn dat de juiste afwegingen zijn gemaakt en de juiste voorschriften zijn opgenomen.

2.9.4 Brabantse Omgevingsdiensten

Met de Brabantse Omgevingsdiensten (ODBN, ODZOB en OMWB) wordt samengewerkt op de thema's van risico relevante bedrijven, indirecte lozingen en noodtravelden. Over deze onderwerpen vindt periodiek uitwisseling van informatie en kennis plaats en worden gezamenlijke controles uitgevoerd.

In 2024 zijn tussen de brabantse omgevingsdiensten en brabantse waterschappen werkafspraken gemaakt over het toezicht op indirecte lozingen. Deze afspraken zorgen voor een uniforme aanpak, kennisbouw en gezamenlijke controles op het gebied van toezicht en handhaving.

2.9.5 Schone maaswaterketen

De Schone Maaswaterketen is een samenwerkingsverband tussen Rijkswaterstaat, het ministerie van IenW, de verschillende waterschappen, drinkwaterbedrijven binnen het stroomgebied van de Maas. Het heeft als doel om de waterkwaliteit binnen het stroomgebied te verbeteren. Focus ligt op organische microverontreinigingen die via afvalwaterstromen in het milieu terecht komen. Binnen verschillende werkgroepen, waaronder Bronaanpak en grip op vergunningen en indirecte lozingen, werken we hier actief aan mee.

2.9.6 Gebiedsgericht Handhaven Mestfraude (GGH)

Gebiedsgericht handhaven is projectmatig gestart vanuit het Bestuurlijk Platform Omgevingsrecht (BPO) en heeft geleid tot bestuurlijke samenwerkingswerkafspraken op het gebied van toezicht en handhaving op

Onder regie van het Ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur (LVVN) werken de Nederlands Voedsel en Waren Autoriteit (NVWA), de Rijksdienst Voor Ondernemend Nederland (RVO), de provincies Noord-Brabant en Limburg, gemeenten, omgevingsdiensten en waterschappen samen op het gebied van toezicht in de peelregio.

Onder de vlag van GGH worden, na analyse en selectie, jaarlijks circa 30 gezamenlijke controles uitgevoerd, waarvan 10 binnen het beheergebied van Aa en Maas. De gezamenlijke, risico gerichte controles hebben in 2024 enkele grotere casussen aan het licht gebracht, waar nu verdere (strafrechtelijke) acties lopen.

Jaarrapportage Gebiedsgericht Handhaven Mestregelgeving

Onder leiding van het ministerie van LVVN wordt jaarlijks een rapportage opgesteld over de activiteiten die binnen de samenwerking zijn uitgevoerd en welke resultaten dat heeft opgeleverd. Hoewel het aantal daadwerkelijke gezamenlijke controles niet heel groot is (jaarlijks circa 30 stuks), zijn deze wel risico gestuurd, op basis van data-analyses. Uit de controles komen daardoor relatief veel overtredingen naar voren. Via bestuursrechtelijk optreden wordt ingezet op beëindiging van de overtreding en het zo mogelijk ongedaan maken van nadelige effecten. Waar nodig wordt strafrecht ingezet. In 2023 en 2024 is vanuit de samenwerking gewerkt aan 2 casussen met bewuste en grotere mestfraude. Deze casussen worden strafrechtelijk opgepakt. De evaluatie rapportage van gebiedsgericht handhaven mest over 2023 met meer informatie over de activiteiten en resultaten is opgenomen in bijlage IV.

2.9.7 Samen Sterk in Brabant (SSIB)

Om misstanden in het buitengebied aan te pakken, werkt de provincie samen met de Omgevingsdiensten, alle Brabantse gemeenten, waterschappen, het Openbaar Ministerie, politie en terreinbeheerder samen. Een speciaal team van 'SSIB handhavers' houdt zich hiermee bezig. Hoewel de nadruk ligt op stroperij, wildcrossen en (drugs)afvaldumpingen, zijn de handhavers van SSIB belangrijke 'ogen' in ons gebied, bijvoorbeeld op het gebied van dumpingen bij watergangen en (illegale) visserij. De uitvoering van de taken van de SSIB zijn sinds 1 januari 2018 centraal belegd bij de Omgevingsdienst Brabant Noord.

Door elkaar te informeren over onderwerpen wordt getracht de oog- en oorfunctie voor elkaar goed vorm te kunnen geven. De toezichthouders van het SSIB zijn op de hoogte van de onderwerpen die voor het waterschap belangrijk zijn. Als bijzonderheden onder onze bevoegdheid worden aangetroffen, worden wij geïnformeerd om te kunnen handelen.

Vanuit SSIB wordt jaarlijks een overzicht gemaakt van overtredingen die relevant zijn geweest voor de brabantse waterschappen. Veelal zijn deze overtredingen samen met de waterschappen opgepakt of was sprake van gezamenlijke controle. Het overzicht van watergerelateerde overtredingen in 2024 is opgenomen in bijlage V.

3 UITVOERINGSPROGRAMMA 2025

3.1 Inleiding

Met een beleidsplan, uitvoeringsprogramma en jaarverslag wordt een cyclus vormgegeven waarin beleid en uitvoering aan elkaar worden gekoppeld. We maken in dit uitvoeringsprogramma inzichtelijk aan welke doelen wordt gewerkt, welke uitgangspunten worden gehanteerd en zo concreet mogelijk welke activiteiten uitgevoerd worden in 2025.

3.2 Evaluatie en focuspunten 2025

Vanuit ontwikkelingen en beelden over 2024 wordt voor 2025 ingezet op:

- De acties die zijn ingezet ten bate van de realisatie van KRW-doelen zetten we door. Het gaat dan concreet om:
  - Het actualiseren van vergunningen en het intrekken van niet in gebruik zijnde vergunningen;
  - Het inzetten van toezicht op stoffen en/of gebieden waar dat nodig is omdat doelen nog niet worden gehaald (gebiedsgericht toezicht);
  - Bij lozingsactiviteiten breder controleren dan alleen de vergunde parameters: het blijkt dat soms ook niet vergunde stoffen worden geloosd;
  - Het meedenken op welke punten beleidsrijke aanpassingen in de waterschapsverordening kunnen helpen voor beter toezicht.
- We zetten in op versterkte samenwerking met gemeenten en omgevingsdiensten voor meer zicht en grip op indirecte lozingen. Het gaat dan concreet om:
  - Gemeenten zowel ambtelijk als bestuurlijk meenemen in hun verantwoordelijkheden op het gebied van de KRW. Hiervoor is bestuurlijke ondersteuning noodzakelijk;
  - Doorgaan met het ondersteunen voor het actualiseren van vergunningen voor indirecte lozingen;
  - Het uitvoeren van gezamenlijk toezicht op indirecte lozingen, gericht op stoffen en locaties waar dat voor het waterschap van belang is;
  - Het vaststellen van de samenwerkingsafspraken die Brabant breed zijn gemaakt.
- We controleren of de handhaving die in 2024 op noodtrayvelden heeft plaatsgevonden effectief is geweest. De betreffende locaties waar niet goed ingerichte velden lagen, worden in 2025 wederom gecontroleerd.
- En daarnaast geven we invulling aan de ambities zoals vastgelegd in ons beleidsplan:
  - We handelen meldingen, vergunningen & adviezen zoveel mogelijk binnen de servicetermijnen af;
  - Inzetten op het werven en opleiden van nieuwe collega's en daarmee de afdeling op sterkte te brengen waardoor we minder afhankelijk zijn van externe inhuur;
  - We voeren het toezicht uit volgens vastgestelde uitvoeringsprogramma;
  - We geven we alle overtredingen passend opvolging. Dit doen we volgens de Landelijke Handhavings Strategie Omgevingsrecht (LHSO);
  - We geven alle meldingen van mogelijke overtredingen opvolging / een controle bezoek.

Navolgend is het uitvoeringsprogramma voor preventie, vergunningverlening, toezicht en handhaving nader uitgewerkt.

3.3 Preventie

In 2025 zal in ieder geval aandacht worden besteed aan:

- Het geven van presentaties aan doelgroepen, zoals loonwerkbedrijven en studiegroepen;
- Toekomst bestendige teelt op trayvelden voor soft fruitteelt (continuering activiteiten in de werkgroep);
- Voorlichting regels bij toename van verhard oppervlak, aan gemeenten en projectontwikkelaars.

We houden de inzet die vanuit de afdeling vergunningverlening, toezicht en handhaving op dit onderwerp wordt ingezet (700 uur) , gelijk aan voorgaand jaar. Bij de uitvoering van daadwerkelijke acties is er veel samenwerking met andere afdelingen van het waterschap.

3.4 Vergunningen

3.4.1 Basistaken

De basistaken binnen Planadvies en Vergunningen zijn:

- Het in behandeling nemen van vergunningaanvragen;
- Het actueel houden van het vergunningenbestand;
- Het beoordelen van meldingen;
- Het adviseren op adviesverzoeken van andere overheden in het kader van vergunningverlening;
- Het behandelen van ingestelde juridische procedures voor P&V-zaken.

Voor het aantal te verwachten producten zijn we afhankelijk van de aanvragen en verzoeken die binnenkomen. Hier hebben we nauwelijks invloed op. Op basis van cijfers van voorgaande jaren kunnen we wel een inschatting maken. Voor alle producten zien we vanaf 2019 een jaarlijkse stijging. Hier houden we ook in 2025 rekening mee.

Concreet houdt dit in dat we in 2025 de volgende aantallen en de daarbij behorende ureninzet verwachten:

Product	Verwacht aantal
Vooroverleg	Complex : 150 Eenvoudig: 225
Vergunningaanvragen (inc. Vergunning Eigen Dienst)	Complex : 200 Eenvoudig: 250
Meldingen	750
Adviesverzoeken andere overheden in het kader van vergunningverlening	Complex : 100 Eenvoudig: 100
Adviesverzoeken met betrekking tot ruimtelijke plannen	Ruimtelijke plannen: 600 GOB-aanvragen: 30

3.4.2 Projecten en thema's

Omgevingswet

Nu de Omgevingswet een jaar van kracht is, zijn de bijbehorende processen in werking. Het DSO kan op verschillende punten nog worden aangescherpt en verbeterd. De verdere uitwerking van de gedetailleerdheid van de aanvraagformulieren in het DSO heeft nog verdere aandacht. Het aantal aanvragen voor de Vergunning Eigen Dienst zal ook in 2025 een behoorlijk percentage van alle vergunningen zijn. Dit moet nauwlettend worden gevolgd, zodat in 2025 tijdig geanticipeerd kan worden in verband met de impact hiervan op de capaciteit.

Afdeling VTH

We zijn volop bezig met de vorming van een nieuwe afdeling, wat een belangrijke stap is in het proces om onze organisatie te verbeteren. Een van onze belangrijkste doelen is de optimalisatie van de Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving (VTH). Door deze processen te verbeteren, kunnen we de kwaliteit van onze dienstverlening verhogen. Deze nieuwe afdeling zal zich tevens richten op het optimaliseren van werkprocessen, wat ons in staat stelt efficiënter en effectiever te werken samen en met elkaar.

Beleidsontwikkelingen

Zoals eerder vermeld in het jaarverslag werken we nauw samen met andere afdelingen aan verschillende dossiers om het beleid continu te ontwikkelen. Daarnaast leveren lopende casussen steeds nieuwe inzichten op die beleidsmatig moeten worden vertaald. Belangrijke dossiers voor het komend jaar blijven het grondwatergebruik en melden van de kleine onttrekkingen. Daarnaast is een belangrijk speerpunt wat de komende twee jaar wordt verwacht van het instrument vergunningverlening met betrekking tot de KRW-doelstellingen.

Beleidsrijke wijzigingen waterschapsverordening

Momenteel lopen Brabant breed meerdere beleidsontwikkelingstrajecten die uiteindelijk effect kunnen hebben op de werkzaamheden bij VTH. Zo wordt het principe van water en bodem sturend beleidsmatig nader uitgewerkt. Hetzelfde geldt voor de bruidsschat in relatie tot de nog resterende KRW-opgave. In de fase van beleidsontwikkeling zal dit jaar op VTH een beroep worden gedaan om de nadere uitwerking te toetsen op uitvoerbaarheid. Verwachting is dat eventueel hier uit voortvloeiende aanpassingen in de waterschapsverordening en beleidsregels op zijn vroegst in het vierde kwartaal van 2025 in de regelgeving kan worden doorgevoerd. Derhalve is de verwachting dat de beleidsrijke wijzigingen in 2025 nog geen consequenties zal hebben voor de VTH-taken.

Actualisatieplan vergunningen

We gaan door met het afronden van de actualisatie van de vergunningen voor in werking zijnde mestverwerkingsinstallaties (MVI's). Gezien beperkte capaciteit verwachten we dit midden 2025 te kunnen voltooien. Tegelijkertijd zullen we de vergunningen van niet in werking zijnde MVI's intrekken. Daarna blijven er nog een aantal vergunningen over die ook geactualiseerd moeten worden: één grote directe lozer, ongeveer zeven drinkwaterproductiebedrijven en ongeveer 25 vergunningen voor andere afvalwaterstromen (zoals spuiwater van KWO's, koelwater en aquathermie). Met de grootste directe lozer zijn we al in overleg over een actualisatie, die tevens in overleg met RWS zal plaatsvinden. Na de afronding van de MVI's is het noodzakelijk om in de tweede helft van 2025 te starten met de drinkwaterproductiebedrijven. Hier zitten nog enkele zeer oude vergunningen, die hierbij de prioriteit verdienen.

3.5 Toezicht

Op basis van de Risicoprioritering 2024 (zie bijlage II) en aan de hand van de beschikbare capaciteit bepalen we op welke segmenten gepland toezicht wordt uitgevoerd. Hieronder is allereerst de beschikbare capaciteit omschreven, waarna de verdeling per segment wordt toegelicht.

3.5.1 Beschikbare capaciteit

De beschikbare capaciteit voor toezicht en handhaving in 2023 is in onderstaande tabel samengevat. Binnen deze uren vallen niet de juridische en bestuurlijke adviezen die gekoppeld zijn aan dit toezicht.

Tabel: Overzicht uren voor toezicht en handhaving 2024, inclusief vergelijk voorgaande jaren

Omschrijving	2021	2022	2023	2024	2025
Preventie	900	1.542	700	700	700
Toezicht (inclusief fiscaal toezicht en toezicht op meldingen)	9.649	9.922	11.232	10.601	11.914
Bestuursrechtelijk optreden	3.200	3.200	2.200	2.500	2.500
Strafrechtelijk handhaven	2.000	1.600	1.000	1.500	2.000
Overige activiteiten (cursussen, overleg e.d.)	4.433	4.318	3.132	4.959	3.088
Totaal	20.182	20.582	18.264	20.260	20.202

Het aantal beschikbare uren is gelijk aan 2024. In 2024 was er tijd gereserveerd voor het omgaan met het nieuwe stelsel van de Omgevingswet. Dat is in 2025 niet meer nodig en die tijd komt beschikbaar voor toezicht.

Voor bronneringen wordt in 2025 extra ingezet met strafrecht. Mede hierom is de post voor strafrechtelijk handhaven opgehoogd ten opzichte van vorig jaar.

Naast de bovenstaande uren, is er voor toezicht ook inzet vanuit de districten (toezicht watersysteem) en de afdeling waterveiligheid (toezicht keringen). Die uren zijn niet opgenomen in bovenstaand overzicht.

3.5.2 Toelichting risicoprioritering

De totstandkoming van de risicoprioritering (zie bijlage II) heeft plaatsgevonden op basis van een drietal stappen:

- Het uitgevoerde toezicht over 2024 is geëvalueerd. Op deze manier kunnen de ervaringen van het afgelopen jaar gebruikt worden voor het komende uitvoeringsjaar.
- Vervolgens zijn de activiteiten geprioriteerd op basis van (1) kans en effect van een overtreding, (2) het naleefgedrag in de sector, (3) wel of geen gevoerd toezicht in de afgelopen 3 jaar en (4) ontwikkelingen in de sector (groei/krimp) of bestuurlijke aandachtspunten.

Deze stappen hebben samen geresulteerd in de risicoprioritering (bijlage II), waarbij de volgende toelichting kan worden gegeven.

Thema's die hoog geprioriteerd blijven

In de hoog geprioriteerde activiteiten zitten logischerwijs niet veel verschuivingen. Bij waterveiligheid (toezicht op keringen) en een goed werkend watersysteem (toezicht op A/B-watergangen) heeft het waterschap groot belang dat de regels goed worden nageleefd. Het toezicht in eerste aanleg op deze thema's rust hierom bij de afdelingen die hier dagelijks aan werken (afdeling waterveiligheid en de districten). De afdeling handhaving ondersteunt als vanuit toezicht blijkt dat handhavend optreden nodig is.

Daarnaast blijven ook hoog geprioriteerd:

- **Toezicht op meldingen**
Er komen jaarlijks 250 - 300 interne of externe meldingen binnen over mogelijke overtredingen. Onze ambitie is en blijft altijd te reageren op deze meldingen. We nemen meldingen serieus, te meer omdat we zien dat er relatief veel overtredingen naar voren komen bij toezicht op meldingen.
- **Versterking & ondersteuning toezicht op indirecte lozingen**
Vanuit de omgevingsdiensten wordt weinig toezicht gevoerd op indirecte lozingen. Het is daarentegen een grote groep van lozingen, die impact kan hebben op de zuiveringen en/of het ontvangende oppervlaktewater achter de RWZI's. De blijvend hoge positie en inzet op de prioritering is daarmee gerechtvaardigd.

Geen grote accentverschuivingen in de prioritering voor 2025

In de overige sectoren zitten geen grote verschuiving ten aanzien van de prioritering. Weliswaar zijn er beperkte verschillen in de prioritering, maar het gaat niet om grote verschillen. Dit wordt mede veroorzaakt doordat bij de stijgers van voorgaand jaar, de kans op overtreding en het effect van een overtreding als blijvend hoog wordt ingeschat. Dit is bijvoorbeeld het geval voor de pot- en containerteelt (trayvelden) en de bronneringen. Deze activiteiten blijven daardoor hoog gepositioneerd in de prioritering. Dit geldt ook voor activiteiten waarbij sprake is van directe lozingen op ons oppervlaktewater, omdat bij een incident het effect groot is. Daarmee blijven deze activiteiten volgens de systematiek hoog in de prioritering staan.

Bijzondere status voor lozingen vanuit overstorten

Vanuit overstorten kunnen soms vervuilingen in het oppervlaktewater worden aangetroffen. Dit is meestal geen illegale lozing, maar soms kan wel opschoning nodig of noodzakelijk zijn. In die gevallen kan toezicht ondersteunen. Ook in 2025 zullen we opvolging geven aan alle meldingen die binnen komen over lozingen en vervuiling vanuit overstorten. In het uitvoeringsprogramma zijn hiervoor geen aparte uren gereserveerd voor toezicht op overstorten. Deze uren komen uit de post voor meldingen.

Ruimte voor gebiedsgericht toezicht

In het uitvoeringsprogramma is ruimte gemaakt voor gebiedsgericht toezicht. Dit is toezicht wat gezamenlijk met andere afdelingen kan worden ingevuld, op basis van specifieke vragen. Dit toezicht kan zich dan richten op bepaalde gebieden of stoffen, bijvoorbeeld ook door de inzet van mobiele sensoren. In de loop van 2025 wordt in samenspraak met andere afdelingen en vanuit het KRW-uitvoeringsprogramma bepaald hoe en waar dit toezicht wordt ingezet.

Geen toezicht op laag geprioriteerd toezicht

Op de laag geprioriteerde activiteiten is geen toezicht is voorzien. Onder deze activiteiten vallen ook de kleine onttrekkingen (grondwateronttrekking kleiner dan 10 m³ per uur). Voor deze onttrekkingen geldt geen meldingsplicht (maar alleen een vrijwillige melding). Hierin is geen rol weggelegd voor toezicht.

3.5.3 Het uitvoeringsprogramma voor toezicht

In bijlage III zijn de toegekende uren voor de segmenten en activiteiten weergegeven. Op de risicocategorie 'laag' wordt vanuit de afdeling handhaving geen toezicht gevoerd. Via interne of externe meldingen kan wel toezicht in beeld komen bij deze segmenten.

De toebedeelde uren zijn het vertrekpunt voor de jaarplanning. Er kunnen zich echter omstandigheden voordoen die aanleiding geven tot bijsturen. Te denken valt aan:

- Meer meldingen of calamiteiten waarop de afdeling handhaving moet reageren. Deze activiteiten staan hoog in de prioritering en worden altijd opgevolgd. Als het aantal substantieel toeneemt, gaat dit ten koste van beschikbare tijd voor toezicht;
- Tussentijdse wijzigingen in de bestuurlijke koers, zoals extra controles in geval van droogte. Bij droogte zal intensiever gecontroleerd worden op onttrekkingen van oppervlaktewater en grondwater. Dit gaat in dat geval ten koste van lager geprioriteerd toezicht;
- Impact op de beschikbare toezichtscapaciteit door complexe handhavingszaken;
- Vertrek of ziekte van medewerkers;
- Onvoorziene restricties voor toezicht, bijvoorbeeld ten gevolge van vogelgriep of blauwtong.

Over afwijkingen wordt tussentijds via de reguliere P&C-cyclus gerapporteerd.

3.6 Handhaving

De 'geprogrammeerde inzet' voor handhavingsactiviteiten is gebaseerd op een schatting en ervaring van voorgaande jaren.

Bestuursrechtelijke handhaving

Voor 2025 gaan we er wederom vanuit dat we aan alle overtredingen bestuursrechtelijk opvolging geven. Hiermee geven we invulling aan het uitgangspunt 'aan iedere overtreding een passend gevolg'. Hoewel we afgelopen jaren steeds meer overtredingen constateerden, bleek de hoeveelheid gereserveerde uren voor opvolging voldoende. Daarom houden we de uren hiervoor dit jaar ongewijzigd.

Strafrechtelijk optreden

Volgens de Landelijke Handhavings Strategie Omgevingsrecht (LHSO) wordt het gedrag van de overtreder en het effect van de overtreding beoordeeld. Hieruit volgt ook of de betreffende casus bij het BOA-team moet worden aangemeld om te beoordelen of strafrechtelijke opvolging nodig en mogelijk is. Deze casussen worden door het BOA-team beoordeeld en opgevolgd. Daarnaast geeft het BOA-team het komende jaar aandacht aan:

- Het sturen op een goede inschaling volgens de LHSO. Het is belangrijk dat de LHSO goed en uniform door alle toezichthouders wordt toegepast, zeker nu de LHSO op een paar punten is aangepast ten opzichte van de hiervoor geldende handhavingsstrategie;
- Afstemming met de ketenpartners op het gebied van strafrecht;
- Verbeteracties naar aanleiding van de WPG-audit.

Voor 2025 wordt bij bronneringen versterkt ingezet met strafrecht omdat meerdere jaren is gebleken dat bestuursrechtelijk optreden niet tot gewenste verbeteringen leidt. Hierom zijn voor strafrecht meer uren gereserveerd dan in 2024.

Bijlagen:

- Bijlage I: Instrumentarium
- Bijlage II: Systeembeschrijving en risico prioritering 2024
- Bijlage III: Uitvoeringsprogramma toezicht 2025
- Bijlage IV: Jaarverslag Gebieds Gericht Handhaven (GGH) mestregelgeving in de Peel
- Bijlage V: Jaarverslag Samen Sterk in Brabant (SSIB)

BIJLAGE I. INSTRUMENTARIUM

Inleiding

Uit het Waterbeheerplan volgen de kerntaken van ons waterschap. De kern van ons werk is dat we het waterbeheer goed regelen voor de inwoners en bedrijven in ons werkgebied. We zorgen, tegen maatschappelijk aanvaardbare kosten, voor:

- Goede bescherming tegen overstromingen vanuit de Maas;
- Een hydrologisch en ecologisch goed functionerend watersysteem, óók in extreem droge en extreem natte tijden;
- Goed transport en een goede zuivering van het afvalwater in ons werkgebied.

In het waterbeheerplan (WBP) voor de periode 2022 – 2027 staan doelen en acties beschreven voor het waterbeheer. Preventie, vergunningverlening, toezicht en handhaving (PVTH) zijn instrumenten die het waterschap ter beschikking heeft om bij te dragen aan de realisatie van de doelen van het waterschap, zoals vastgelegd in het WBP.

Onze missie is dan ook door middel van preventie, vergunningverlening, toezicht en handhaving zoveel als mogelijk bij te dragen aan de doelen zoals vastgelegd in het waterbeheerplan van Aa en Maas. Deze missie voeren we uit aan de hand van de volgende pijlers:

- Voorkomen is beter dan genezen: we controleren niet alleen of ieder zich aan de regels houdt, maar leggen de regels pro-actief uit. Bekendheid met en draagvlak voor het beleid en de regels is een belangrijke pijler om overtredingen te voorkomen. Preventie krijgt hierom een vaste plek in ons jaarlijks uitvoeringprogramma.
- Toezicht als sluitstuk van (en input voor) ons beleid: via toezicht controleren we of ingelanden zich houden aan de water gerelateerde regelgeving. Bij een naleefpercentage³ lager dan 80 % beoordelen we hoe we het gedrag positief kunnen beïnvloeden en zetten daarvoor acties uit⁴. Dit kan ook afstemming vragen met andere afdelingen van het waterschap en/of ketenpartners.
- Alle overtredingen krijgen passend vervolg. Zacht waar het kan en hard waar het moet. Hierbij werken we volgens de meest actuele versie van de Landelijke Handhavings Strategie Omgevingsrecht. Bij passend vervolg gaat het ook om de snelheid van de handhavingsactie. Soms is lik op stuk passend en soms is een langere termijn redelijk. In het jaarverslag is dit nader toegelicht.

Preventie: Voorkomen is beter dan genezen

Preventie draagt bij aan een beter contact met onze ingelanden, vooral aan de voorkant: vóóordat er overtredingen plaatsvinden. Als deskundige en gespreksvaardige medewerkers willen we graag in gesprek gaan met onze ingelanden over hun wensen, activiteiten en belangen. Dit helpt bij het voorkomen van overtredingen van maatschappelijk geaccepteerde regels, vooral wanneer er wijzigingen zijn, zoals de inwerkingtreding van de Omgevingswet per 1 januari 2024.

---

³: Het naleefpercentage zoals dat wordt bepaald vanuit steekproefsgewijs toezicht. Het gaat niet om toezicht op meldingen of risico gestuurd toezicht. In die situaties is de kans op een overtreding relatief groot en dus niet representatief voor de betreffende sector of activiteit.

⁴: Ook bij een hoger naleefpercentage kunnen acties wenselijk zijn, bijvoorbeeld als de effecten van een overtreding groot zijn (doorgaans hoog geprioriteerd toezicht). Indien dat het geval is, zal dat in het jaarverslag worden aangegeven.

Burgers en initiatiefnemers van projecten hebben een grote verantwoordelijkheid voor het verzamelen van informatie en het voldoen aan wettelijke regels. Met een reeks preventieve acties proberen we ervoor te zorgen dat de regels bekend zijn, dat er draagvlak voor is en dat burgers en initiatiefnemers vaker spontaan en bewust handelen in overeenstemming met de wet- en regelgeving.

Afbeelding 29: Afvoergreppel

Planadvies en Vergunningen: Bewaken, beschermen en beheren van onze belangen

Het waterschap bewaakt de waterkwaliteit en waterkwantiteit bij ruimtelijke plannen (bijvoorbeeld bestemmingsplannen) via het instrument van de 'watertoets'. Dit gebeurt zowel bij nieuwe ruimtelijke plannen als bij een wijziging van bestaande ruimtelijke plannen. De watertoets omvat het hele proces van vroegtijdig informeren, adviseren, afwegen en uiteindelijk beoordelen van waterhuishoudkundige aspecten in ruimtelijke plannen. Hierbij worden zowel de componenten grondwater als oppervlaktewater meegenomen. De watertoets is daarmee een instrument dat ingezet wordt om de belangen van het waterschap al in een vroegtijdig stadium te beschermen.

In de wet- en regelgeving van 2024 is de watertoets een verplicht proces dat moet worden doorlopen bij ruimtelijke plannen. Onder de Omgevingswet is de watertoets vervangen door het juridische begrip 'weging van het waterbelang'. Bij het vaststellen van het omgevingsplan moeten gemeenten verplicht rekening houden met de weging van het waterbelang. Onder de Omgevingswet betekent 'weging van het waterbelang' het rekening houden met de gevolgen voor het beheer van watersystemen bij ruimtelijke ontwikkelingen. Dit omvat aspecten zoals waterkwaliteit, waterveiligheid, droogte en wateroverlast. Het doel is om een klimaatbestendige inrichting te bevorderen die bijdraagt aan de gezondheid van ingelanden en gebruikers.

Een watergerelateerde activiteit is vergunningplichtig wanneer deze verboden is op grond van de Omgevingswet of op grond van de Waterschapsverordening. Voor deze activiteit is dan een vergunning nodig, tenzij algemene regels zijn gesteld die de activiteit vrijstellen van de vergunningplicht. Wanneer een activiteit onder algemene regels valt, moet veelal een melding worden ingediend of is deze zelfs volledig vrijgesteld. Op basis van een melding kan het waterschap, bijvoorbeeld wanneer de algemene regels onvoldoende bescherming bieden, maatwerkvoorschriften opstellen. Deze maatwerkvoorschriften gelden dan, net zoals bij een vergunning, specifiek voor de gemelde activiteit. Met de instrumenten vergunningen en maatwerkvoorschriften kan het waterschap specifiek voor een bepaalde activiteit haar waterstaatsbelangen beschermen.

Voor veelvoorkomende activiteiten waarvoor op basis van de Waterschapsverordening vergunning moet worden aangevraagd, heeft het waterschap beleidsregels opgesteld. Deze vormen het toetsingskader bij het behandelen van de vergunningaanvragen inzake waterkwantiteit. De waterstaatsbelangen omtrent waterkwaliteit worden beschermd via vergunningverlening bij lozingen direct op het oppervlaktewater of op de

rioolwaterzuivering of via het adviesrecht bij omgevingsvergunningen bij lozingen op het rioolstelsel van de gemeente. Het is namelijk op grond van de Omgevingswet verboden om zonder vergunning of vrijstelling op basis van Algemene maatregel van bestuur stoffen te brengen in een oppervlaktewaterlichaam.

Toezicht: Controles meer probleemgericht

Het doel van toezicht is het controleren of initiatiefnemers de betreffende wet- en regelgeving naleven bij het uitvoeren van activiteiten. Om te bepalen op welke sectoren de beschikbare capaciteit voor toezicht wordt ingezet, actualiseren we jaarlijks de 'risicoprioritering'. Dit houdt in dat we inspelen op sectorspecifieke ontwikkelingen, (bestuurlijke) aandachtsgebieden en het naleefgedrag. Op een hoger geprioriteerde sector wordt intensiever toezicht gehouden.

De risicoprioritering komt tot stand op basis van de volgende input:

- Het uitgevoerde toezicht over het voorgaande jaar wordt geëvalueerd. Op deze manier kunnen de ervaringen van het afgelopen jaar gebruikt worden voor het komende uitvoeringsjaar.
- 'Integrale afstemming': er heeft afstemming plaatsgevonden binnen waterschap Aa en Maas. Met verschillende disciplines is besproken waar het komende jaar meer of minder nadruk op moet komen te liggen op het gebied van preventie, toezicht en handhaving.
- 'Kwantificering': Ranking van de activiteiten heeft plaatsgevonden op basis van (1) kans en effect van een overtreding, (2) het naleefgedrag in de sector, (3) wel of geen gevoerd toezicht in de afgelopen 3 jaar en (4) ontwikkelingen in de sector (groei/krimp).
- 'Bestuurlijke afstemming': de risicoprioritering wordt met directie en het Dagelijks Bestuur besproken en waar nodig scherpt het Dagelijks Bestuur de opgestelde risicoprioritering aan.

Het naleefpercentage en het naleefgedrag vormen input voor de wijze van beïnvloeding in de toekomst. Zo zal een sector met overtredingen door een hoge mate van onwetendheid eerder in aanmerking komen voor preventieve inzet. Wanneer calculerende overtredingen de boventoon voeren, is het vaak passender de betreffende sector met een stevigere inzet op toezicht en handhaving te benaderen: zacht waar het kan, hard waar het moet.

Toezicht en handhaving is daarmee een beleidsinstrument dat kan worden ingezet om ten aanzien van doelen uit het waterbeheerplan te signaleren, te bewaken en waar nodig te herstellen. Voorliggend jaarverslag doet hiervan verslag.

Handhaving: Bestuursrechtelijk en/of strafrechtelijk

In ons beleidsplan 'Planadvies, Vergunningverlening, Toezicht & Handhaving 2023-2027' staat dat alle overtredingen passend opvolging krijgen. Dit gebeurt binnen de kaders van de Landelijke Handhavingsstrategie Omgevingsrecht (LHSO). Mede op basis van de output van de LHSO wordt bepaald welke vorm van handhaving passend is en wordt bepaald in hoeverre deze wordt opgevolgd en toegepast. Niet alleen de ernst van de overtreding wordt beoordeeld, maar ook het gedrag van de overtreder. Op glijdende schaal kan onderscheid worden gemaakt tussen onbewuste overtreders tot calculerende overtreders.

De output van de LHSO wordt gebruikt als input voor preventie in het geval het gedrag niet kwaadwillend is gebleken. Het gedrag van calculerende overtreders wordt – vanuit het voordeel dat zij hier mee behalen – aangepakt door extra inzet op toezicht en handhaving. De invulling hiervan is dat handhaving die in de eerste plaats gericht is op het beëindigen van een overtreding en op herstel van de gevolgen worden aangepakt via de bestuursrechtelijke maatregelen. Bij moedwillige overtreders willen we voorkomen dat soortgelijke overtredingen (opnieuw) worden begaan. Hiervoor zetten we dan bestraffende, strafrechtelijke instrumenten in; afhankelijk van de situatie naast – of in plaats van bestuursrechtelijke acties.

Hoewel alle geconstateerde overtredingen moeten worden aangepakt, betekent dit niet dat dat repressief optreden altijd vóór andere (toezicht)activiteiten gaat. Gekeken wordt naar de spoedeisendheid van de overtredingen. Heterdaad overtredingen en/of overtredingen waarvan directe beëindiging leidt tot het beperken van gevolgen, worden met voorrang opgepakt. Het optreden tegen overige overtredingen waarbij de gevolgen voor de leefomgeving minder zijn, wordt gepland.

Afbeelding 30: Uitvoering van toezicht

BIJLAGE II. SYSTEEMBESCHRIJVING EN RISICO PRIORITERING 2025

Systeembeschrijving

In de systeembeschrijving wordt toegelicht op welke onderdelen toezicht kan worden ingezet om te controleren of aan de betreffende regelgeving wordt voldaan. Het voldoen aan regelgeving is 1 van de elementen die van belang is om de algemene waterschapsdoelen te kunnen bereiken: veilig, voldoende en schoon water.

Hoofdactiviteiten waterschap Aa en Maas

Waterschap Aa en Maas werkt 24 uur per dag aan veilig, voldoende en schoon water. Dagelijks onderhouden en inspecteren we dijken en zuiveren we 300 miljoen liter afvalwater. Dat doen we voor ruim 765.000 inwoners, voor bedrijven en voor de natuur in het oosten van Brabant. Het werkgebied van waterschap Aa en Maas ligt in het oostelijk deel van de provincie Noord-Brabant en heeft een omvang van ruim 160.000 hectare. Het grootste deel daarvan bestaat uit hellende zandgronden. In het gebied ten oosten van de Peelhorst stroomt het water via de Raam richting de Maas. Aan de westkant stroomt het water richting de Aa, die bij 's-Hertogenbosch in de Maas uitmondt. Het noordelijke deel van ons werkgebied bestaat uit kleipolders.

Activiteiten

In navolgende tabel worden de objecten, sectoren en activiteiten beschreven waarvoor regels gelden en waar het voor het waterschap van belang is dat aan die regelgeving wordt voldaan.

Omschrijving	Toelichting
Keringen	Graven en bouwen in en bij keringen (dijken) moet voldoen aan regels om de stabiliteit van de keringen te waarborgen.
Watersysteem	Het watersysteem is belangrijk voor opvang en transport van water. Het watersysteem moet vrij zijn van belemmeringen. Langs de hoofdwatergangen mogen geen obstakels staan, om doelmatig onderhoud te kunnen plegen.
Directe lozingen vanuit RWZI's	RWZI's ontvangen huishoudelijk afvalwater en bedrijfsafvalwater. Na zuivering wordt dit geloosd op oppervlaktewater. De lozing moet voldoen aan normen.
Teelt in open lucht; pot- en containerteelt	Teelten los van de bodem. Vanwege gebruik van nutriënten en gewasbeschermingsmiddelen gelden eisen voor het hergebruiken en lozen van water.
Teelt in open lucht; vollegrondsteelt	Gebruik van mest en gewasbeschermingsmiddelen langs watergangen, spoelen van gewassen. Hiervoor gelden regels ter bescherming van de waterkwaliteit.
Onttrekkingen voor beregingen (geen droogte)	Grondwatergebruik is toegestaan, maar er gelden wel voorwaarden (perioden, debieten en putdieptes).
Onttrekkingen voor bronneringen en saneringen, inclusief lozing	Tijdelijke onttrekkingen van grondwater voor bouwactiviteiten. Er gelden eisen aan de onttrekking en lozing van grondwater. Lozing kan daarnaast heffingsplichtig zijn.
Toename verhard oppervlak	Om te zorgen dat bij regenval het regenwater niet zorgt voor piekbelasting op het riool en watersysteem, gelden regels voor het bufferen, bergen en lozen van dit water.
Directe lozingen vanuit mest verwerkende installaties (MVI)	MVI lozen gezuiverd afvalwater. Hiervoor gelden eisen, ter bescherming van de waterkwaliteit.
Lozingen vanuit overstorten	Als door regenval het rioolstelsel de afvoer niet meer aan kan, kan er overstort plaatsvinden naar het oppervlaktewater. Overstorten is niet verboden, maar er gelden wel regels.
Directe lozingen vanuit IBA's	Niet alle huishoudens zijn aangesloten op de riolering. Hier wordt huishoudelijk afvalwater gezuiverd via Individuele Behandeling Afvalwater (IBA). Er gelden regels waaraan deze installaties en lozing moeten voldoen.
Directe lozingen vanuit bedrijven	Er zijn bedrijven die afvalwater zuiveren en lozen op het oppervlaktewater. Hiervoor gelden eisen ter bescherming van het oppervlaktewater.
Toepassen van grond en baggerspecie	Voor het toepassen van grond en baggerspecie in onze watergangen gelden regels ter bescherming van de waterkwaliteit.
Viskwekerijen	Er gelden regels om te zorgen dat het watersysteem niet belast raakt met een afwijkende, voedingsrijke waterkwaliteit
Varkenshouderijen	Er gelden regels om te zorgen dat er geen emissies naar het oppervlaktewater en de riolering plaatsvinden.
Rundvee, paarden, geiten, pluimvee, pelsdieren, huisdieren	Er gelden regels om te zorgen dat er geen emissies naar het oppervlaktewater en de riolering plaatsvinden.
Industriële wateronttrekkingen	Gebruik van grondwater door (niet agrarische) bedrijven. Er gelden voorwaarden voor het grondwatergebruik (debieten en putdieptes).
Teelt in kassen of gebouwen	Er gelden regels om te zorgen dat er geen emissies naar het oppervlaktewater en de riolering plaatsvinden.
Gebruik gewasbeschermingsmiddelen en biociden	Het gebruik van deze middelen wordt gecontroleerd bij de teelt in open lucht. Dit aandachtsgebied heeft betrekking op hercontroles op overtredingen die voorgaand jaar zijn aangetroffen.

In navolgende risico prioritering is inzichtelijk gemaakt:

- De omvang van de sector;
- Het naleefgedrag van de sector;
- Het effect van overtredingen binnen de sector;
- Eventuele bestuurlijke aandachtspunten voor een sector;
- Of een sector de afgelopen jaren toezicht heeft gehad.

Op basis van die criteria is de risico prioritering uitgewerkt. Hoog geprioriteerde sectoren hebben een grotere kans om de geclaimde uren voor toezicht toegekend te krijgen.

Risico prioritering

positie 2025	Sector / activiteit	omvang van de sector	score naleefgedrag (kans)	effect van een overtreding (als beschreven in toezichtsplan)	score kans * effect	Gecontroleerd afgelopen 3 jaar?	score gecontroleerd afgelopen jaren	Score vanuit bestuurlijke relevantie of ontwikkelingen	mogelijke beïnvloeding via HH	score
Hoog geprioriteerd toezicht										
1	Toezicht op primaire waterkeringen									
2	Toezicht op regionale waterkeringen									
3	Toezicht op overige keringen									
4	Toezicht op A-Watergangen									
5	Toezicht op B-Watergangen									
6	Versterking & ondersteuning toezicht op indirecte lozingen	groot	4	3	12	J	0	4		16
Gemiddeld geprioriteerd toezicht										
7	Directe lozingen vanuit RWZI's	7	3	5	15	J	0	0		15
8	Teelt in open lucht; pot- en containerteelt	120	3	4	12	J	0	2		14
9	Teelt in open lucht; vollegrondsteelt	300	3	4	12	J	0	0		12
10	Onttrekkingen voor beregeningen (geen droogte)	2.900	3	3	9	J	0	2		11
11	Onttrekkingen voor bronneringen en saneringen, inclusief lozing	450	5	2	10	j	0	0		10
12	Toename verhard oppervlak	200	3	3	9	J	0	0		9
13	Directe lozingen vanuit mest verwerkende installaties	29	2	3	6	J	0	2		8
14	Lozingen vanuit overstorten	490	2	3	6	N	2	2	-2	8
15	Directe lozingen vanuit IBA's	107	5	2	10	J	0	0	-2	8
16	Directe lozingen vanuit bedrijven	40	4	2	8	J	0	0		8
17	Toepassen van grond en baggerspecie	20	4	2	8	J	0	0		8
18	Viskwekerijen	10	3	2	6	j	2	0		8
19	Varkenshouderijen	800	2	3	6	J	0	0		6
20	Rundvee, paarden, geiten, pluimvee, pelsdieren, huisdieren	2.150	2	3	6	J	0	0		6
21	Industriële wateronttrekkingen	14	3	2	6	J	0	0		6
22	Teelt in kassen of gebouwen	170	3	2	6	J	0	0		6
23	Gebruik gewasbeschermingsmiddelen en biociden	groot	1	4	4	J	0	0		4
Laag geprioriteerd toezicht										
	Agrarische sectoren, niet elders genoemd									
	Kleine grondwateronttrekkingen									
	Noodvoorzieningen									
	Toezicht op C-Watergangen									
	Conserveren bouwwerken bij watergangen									

Bijlage III: Uitvoeringsprogramma toezicht

nr.	Categorie	Gedaïme uren 2025 toezichtsplannen	Toegekend evenredige verdeling	Toegekend op basis van prioritering	Toegekende uren 2025	% toegekend	Toelichting
	Beschikbare uren voor toezicht				11.914		
	Toegekend op basis van vaste afspraken				6.824		
	Beschikbare uren voor programatisch toezicht				5.090		
	- beschikbaar voor evenredige verdeling (75 %)				3.818		
	- beschikbaar op basis van prioritering (25 %) (op is op)				1.273		
	Geclaimde uren voor programatisch toezicht				5.715		
	Vaste afspraken / hoog geprioriteerd toezicht						
	toezicht op meldingen	1.100			1.100	100%	
	fiscaal toezicht	1.500			1.500	100%	
	lucht surveillance en drones	200			200	100%	
	toezicht indirecte lozingen	1.550			1.550	100%	
	seveso controles	624			624	100%	
	gebiedsgerichte controles op verzoek	400			400	100%	
	grondwateropgaves	150			150	100%	
	handhavingsloket	1.300			1.300	100%	
	Toezicht op keringen en het watersysteem						
1	Toezicht op primaire waterkeringen						toezicht door afdeling Waterveiligheid
2	Toezicht op regionale waterkeringen						toezicht door afdeling Waterveiligheid
3	Toezicht op overige keringen						toezicht door afdeling Waterveiligheid
4	Toezicht op A-Watergangen						toezicht door districten
5	Toezicht op B-Watergangen						toezicht door districten
	Gemiddeld geprioriteerd toezicht, toegekend op basis van risico prioritering						
6	Directe lozingen vanuit RWZI's	163	109	54	163	100%	
7	Teelt in open lucht; pot- en containerteelt	240	160	80	240	100%	
8	Teelt in open lucht; volgrondsteelt	336	224	112	336	100%	
9	Onttrekkingen voor beregingen (geen droogte)	280	187	93	280	100%	
10	Onttrekkingen voor bronneringen en saneringen, inclusief lozing	2.075	1.386	689	2.075	100%	
11	Toename verhard oppervlak	260	174	86	260	100%	
12	Directe lozingen vanuit mest verwerkende installaties	351	234	117	351	100%	
13	Lozingen vanuit overstorten	0	0	0	0		PM wel reactie op meldingen
14	Directe lozingen vanuit IBA's	0	0	0	0		PM
15	Directe lozingen vanuit bedrijven	482	322	42	364	76%	
16	Toepassen van grond en baggerspecie	124	83	0	83	67%	
17	Viskwekerijen	12	8	0	8	67%	
18	Varkenshouderijen	220	147	0	147	67%	
19	Rundvee, paarden, geiten, pluimvee, pelsdieren, huisdieren	760	508	0	508	67%	
20	Industriële wateronttrekkingen	60	40	0	40	67%	
21	Teelt in kassen of gebouwen	320	214	0	214	67%	
22	Gebruik gewasbeschermingsmiddelen en biociden	32	21	0	21	67%	
	Laag geprioriteerd toezicht						
23	Overige agrarische sectoren	0	0	0	0		geen toezicht op laag geprioriteerd toezicht
24	Kleine grondwateronttrekkingen	0	0	0	0		geen toezicht op laag geprioriteerd toezicht
25	Noodvoorzieningen	0	0	0	0		geen toezicht op laag geprioriteerd toezicht
26	Toezicht op C-Watergangen	0	0	0	0		geen toezicht op laag geprioriteerd toezicht
27	conserveren van bouwwerken nabij watergangen	0	0	0	0		geen toezicht op laag geprioriteerd toezicht
	Totale toezichtsuren	5.715	3.818	1.273	5.090		

IV. Jaarverslag Gebieds Gericht Handhaven (GGH) mestregelgeving in de Peel

V. Jaarverslag Samen Sterk in Brabant (SSIB)